

T. C.

Temsilciler Meclisi

TUTANAK DERGİSİ

Yüz dokuzuncu Birleşim

2 . 9 . 1961 *Cumartesi*

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	120	5. — Görüşülen işler	123
2. — Gelen kâğıtlar	120	1. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Sami Küçük ve 4 arkadaşı ve Temsilciler Meclisi Üyesi Cemal Yıldırım ve 6 arkadaşının, 1961 yılında yapılacak seçimlerin başlangıcından yeni Hükümetin kurulup işe başlamasından iki ay sonrasına kadar geçecek zaman içinde işlenecek bâzı suçların 3005 sayılı Kanun hükümlerine tâbi tutulması hakkında kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/58)	123:128
3. — Yoklama	120,121,133	2. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Sami Küçük ve bir arkadaşı ile Temsilciler Meclisi Üyesi Reşat Tardu ve 3 arkadaşının, 1111 sayılı Askerlik mükellefiyeti Kanununun 5 ne maddesinin tadiline dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Millî Savunma komisyonları raporları (2/36)	128:133,133,134:145
4. — Başkanlığın Genel Kurula sunuşları	121		
1. — Bâzı bakanların kendileriyle ilgili teklif ve tasarıların görüşülmesi sırasında hazır bulunmaması sebebiyle gündem dışı görüşmeler	121		
2. — Üyelerden Yusuf Âdil Egeli'ye izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresi (3/154)	123		
3. — Açık bulunan Basın - Yayın ve Turizm Bakanlığına Temsilciler Meclisi Üyesi Sahir Kurutluoğlu'nun tâyin edildiğine dair Devlet ve Hükümet Başkanlığı tezkeresi (3/156)	133		

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Başkanlıkça, Kurucu Meclisin 3 Eylül 1961 Pazar günü saat 10 da toplanacağı bildirildi.

Üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkındaki Başkanlık tezkeresi okundu ve izinler kabul olundu.

Millî Birlik Komitesi Üyesi Suphi Gürsoytrak ile Temsilciler Meclisi Üyesi Rauf Gökgen'in, 4273 sayılı Subaylar heyetine mahsus terfi Kanununun 5611, 6557 ve 7417 sayılı kanunlarla muaddel 10 neu maddesine bir fıkra ve bu kanuna bir geçici madde eklenmesine dair kanun teklifinin gündeme alınarak görü-

şülmesi kabul edildi. Ancak Millî Savunma Bakanı hazır bulunmadığından, teklifin görüşülmesi, bir defaya mahsus olmak üzere gelecek Birleşime bırakıldı.

2 Eylül 1961 Cumartesi günü saat 10 da toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan
Başkanvekili
İbrahim Senül

Kâtip
Oktay Ekşi

Kâtip
Alev Coşkun

Sorular

Yazılı soru

1. — Temsilciler Meclisi Üyesi Oktay Ekşinin, Askerî memurların hizmet ve seyis erleri hakkındaki Kanun hükümlerinden istifade et-

tirilmemeleri sebebine dair yazılı soru önergesi Başbakanlığa ve Millî Savunma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/71)

2. — GELEN KÂĞITLAR

Rapor

1. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Sami Küçük ve 4 arkadaşı ve Temsilciler Meclisi Üyesi Cemal Yıldırım ve 6 arkadaşının, 1961 yılında yapılacak seçimlerin başlangıcından yeni Hü-

kümetin kurulup işe başlamasından iki ay sonrasına kadar geçecek zaman içinde işlenecek bâzı suçların 3005 sayılı Kanun hükümlerine tâbi tutulması hakkında kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/58) (Gündeme)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 10,00

BAŞKAN — Başkanvekili Lûtfi Akadlı

KÂTIPLER : Alev Coşkun, Oktay Ekşi

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapacağız.
(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Görüşme için yeter sayı yoktur. Bir müddet sonra yeter sayının tahassül

etmesi ihtimaline binaen saat 10,45 te toplanmak üzere Birleşime ara veriyorum.

Kapanma saati : 10,15

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 11,00

BAŞKAN — Başkanvekili Lûtfi Akadlı

KÂTIPLER : Alev Coşkun, Oktay Ekşi

BAŞKAN — Görüşme için yeter sayı tahassul etmiştir.

4. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Bâzi Bakanların kendileriyle ilgili teklif ve tasarıların görüşülmesi sırasında hazır bulunmamaları sebebiyle gündem dışı görüşmeler*

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU — Gündem dışı söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU — Gündemimizde mevcudolan kanun tadil tekliflerinin Yüksek Meclisinizce görüşülebilmesi için, takdir buyrulur ki, Bakanlar Kurulundan alâkalı vekillerin burada bulunmaları şarttır. Dün de Millî Savunma ile alâkalı bir kanun tasarısının görüşülmesi için Millî Savunma Bakan Vekilini bekledik, fakat teşrif etmediler. Bugün de gündemimizde 1111 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin tadiline mütedair bir tasarı vardır, yine Millî Savunma Bakan Vekili Mecliste değildir. Görülüyor ki burada müzakere edilecek mevzulara karşı Hükümetimiz kâfi derecede hassas değildir. Alâkalı Vekiller bulunmamaktadırlar. Başkanlıktan istirham ediyorum; öğleden sonra eğer toplanılacaksa ilgili Bakanların Yüksek Meclis kararıyla Mecliste hazır bulunmalarının temini şarttır. Bunu istirham ediyorum. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Alp Kuran.

ALP KURAN — Muhterem arkadaşlarım; birkaç süredir ve mütaaddit defalar bâzi arkadaşlarımız, ilgili Bakanların işlerinden dolayı Mecliste bulunmamalarını vesile ittihaz ederek Bakanların aleyhine bâzi sözler söylemektedirler. (Gürültüler, böyle bir şey yok sesleri)

FEHMİ ALPASLAN — Sen kim oluyorsun?

ALP KURAN — Ya sen kim oluyorsun Alpaslan?

Muhterem arkadaşlarım? Bâzi partili arkadaşlarım burada öteden beri hakikatlerin konuşulmasına engel olmak için gürültü çıkarmak temayülünü göstermişlerdir. Ben, hıdayetten beri mümkün merteye serinkanlılıkla meseleleri mütalâa etmiye çalıştım. Hattâ şahsıma taallük eden bâzi sözlere de katlandım, bir polemeye girişmek istemedim, bâzi ileri geri sözlere rağmen. Burada şahsımızla ilgili meseleleri konuşmak üzere bulunmadığımızı göre, serinkanlılıkla konuşmak ve dinlemek gerekir, kanaatindeyim.

Şu halde yine meseleye geliyorum. Kabul etmek lâzımdır ki, içinde bulunduğumuz statüye göre, Bakanlar iki ayrı heyetle temas halinde dirler. M. B. Komitesinin de, bizim müzakerede bulunduğumuz bir sırada toplantıda bulunmasının ve Bakanların da orada olmasının mümkün olduğunu nazarı itibara almak gerek.

Sonra, şu hususu da göz önüne almak lâzımgelir ki, bu partili arkadaşlar, Bakanları vazifeye çağırırken, kendileri seçim bölgelerinde dolaşarak Kurucu Meclisin teşriî görevine katılmamaktadırlar, bu yüzden Meclis toplanmamaktadır. Bir Temsilci Bakanı Mecliste bulunmaya davet ederken, önce kendi vazifesini yapmalı, kendisi Meclise gelmelidir. Bu kaçınılmazdır ki, toplantı için nısap bulunmadı ve nısap bulunmadı. Herkes seçim bölgesine dağıldı. Ben bu hususa ve bir haksız ithama işaret etmek için söz almış bulunuyorum.

BAŞKAN — Bülent Ecevit.

BÜLENT ECEVİT — Muhterem arkadaşlarım; Sayın Alp Kuran arkadaşımızın sözlerini hayretle dinledim. Bu Meclisin asli vazifesi yeni Anayasa ve Seçim kanunlarını hazırlamaktır. Bu asli vazifelerini yerine getirme sırasında

bu Meclis geceli gündüzlü şimdiye kadar Türk tarihinde az görülmüş büyük bir gayretle çalışmış ve bu asli vazifesini yerine getirmiştir. Teşriî hayata atılanların vazifeleri yalnız Meclis çatısı altında değil aynı zamanda memleket ölçüsünde vatandaşlarla temas etmelerini de gerektireceği tabiidir. Bilhassa seçimlere yaklaşılan bu devirde bunun böyle olduğu da siyasi bir gerçektir. Bu dünyanın her yerinde böyledir. Dünyanın her yerinde milletvelillerinin seçmen vatandaşlarla temas mecburiyeti vardır.

Yine Alp Kuran dediler ki; «Bakanlar Kurulu sadece Meclise karşı değil Millî Birlik Komitesine karşı da mesuldür. Millî Birlik Komitesinin toplantıları vardır. Buna katılmak mecburiyetinde kalmış olabilirler.» burada Bakanlar adına böyle bir mazeret serd etmek için kendilerinin bir vekâletnameleri var mıdır? Fakat görülüyor ki Bakanlar Kurulunun bâzı üyeleri aramızdadır. Millî Birlik Komitesinin bâzı üyeleri de Yuvarlak Masa Toplantısında dırlar. Burada iki gündür görüşmeye çalıştığımız, fakat Bakan bulamadığımız için görüşemediğimiz kanun, bizzat Millî Birlik Komitesinin bâzı üyeleri tarafından sevk edilmiştir. Bâzı kanunlar Millî Birlik Komitesince buraya sevk edilir, onun istediği Bakanlar buraya gelir veya gelmez. Eğer sayın Bakan bu kanunun çıkmasını arzu etmiyorsa ona göre hareket eder. Gelir burada müdafaasını yapar ve mesele bir hal tarzına bağlanır. Kaldı ki, bugün burada görüşülmesi istenen, iki günden beri görüşülmesi istenen kanun tasarısı eğer kanunlaşacak ise şu günlerde kanunlaşmalıdır. Aksi takdirde birçok köy okulları öğretilmesiz kalacaktır. Sonra, bir kanun görüşülürken Bakanlar Kurulu toplantı halinde bulunmasa dahi ilgili Bakanın bulunması şart değildir. İlgili bir yüksek memur da burada bulunabilir. İki günden beri bu şart da yerine getirilmemektedir.

Benim Sayın Başkanlıktan ricam; tatile gireceğimiz şu günlerde teşriî vazifemizi yapmanın mümkün kılınması, asgari şartın yerine getirilmesi ve ilgili Bakanların Meclise gelmeleridir.

BAŞKAN — Avni Doğan.

AVNİ DOĞAN — Muhterem arkadaşlar; Bülent Ecevit konuştuğundan sonra bir şey ilâ-

ve etmeye lüzum yoktur. Yalnız çok kısa bir mâruzatta bulunmak istiyorum.

Bütün telâş vekil arkadaşlarımızın teşriflerini istemek niyeti, iş yapmak niyetine bağlıdır. Buna bir politik mâna verip Vekiller Heyetini küçük düşürmeye mâtuftur demek doğru olmamaktadır. Büyük Millet Meclisinin toplandığı günden itibaren bu Meclisin Riyaset Divanı dâhil olmak şartıyla hiçbir parti mülâhazası hâkim olmamıştır. Partilerin grupları yoktur ve biz hiçbir meseleyi parti zaviyesinden mütalâa etmedik. İhtilâli yapan ve onun iera organı olan İnkılâp Hükümetinin mümkün olduğu kadar muvaffak olması için hizmetlerimizi yanına koyduk. Bu Meclisin asli vazifesini bitirip dağılacağı gün, tarihi vazifesini ifa etmiş olan bu Heyetin çalışmalarına gölge düşürmek üzere böyle bir gayretkeşlik yapılması üzgünlük uyandırmıştır. Bu itibarla Şinasi Özdenoğlu'nun konuşmasında hiçbir fikri tezyif yoktur, hareketi sadece iş yapmaktan ibaretir. Alp Kuran Bey, ne sebeple bunu bu şekilde olduğunu izah sana düşmez. Tekrar ediyorum, bu Meclis, başından sonuna kadar, Riyaset Divanı da dâhil olmak üzere, bütün azalarıyla memleket mülâhazalarıyla, parti menfaatlerinin üstünde bir gayret sarf etmiştir. Ve neticede vazifesinde muvaffak olmuştur. Son dakikada bunun üzerine kimsenin gölge düşürmeye hakkı yoktur arkadaşlar...

BAŞKAN — Eroğlu.

HAMZA EROĞLU — Benim söyleyeceğimi ve söylemesi lâzımgeleni Avni Doğan arkadaşımız söylemiştir, vaz geçiyorum.

BAŞKAN — Alp Kuran... Yalnız, Sayın Alp Kuran, gündemimiz yüklüdür, tahrik etmemenizi rica ederim.

ALP KURAN — Son günlerde bir arkadaşımız Ticaret Bakanı hakkında acı bir şekilde bu kürsüde konuşmuştur. Bu şekilde konuşan Fehmi Alpaslan arkadaşımız, şimdi de bağırılmaktadır. Hukuki durum ise şudur: İlgili Bakan bulunmazsa bir defaya mahsus olmak üzere, İktüzüğün 187 ne maddesine göre, tasarının görüşülmesi gelecek Birleşime bırakılır. İlgili Bakan veya daire başkanı yine gelmezse, Umumi Heyet meseleyi müzakere eder ve karara bağlar. Binaenaleyh, mutlak surette bakanın mütalâası alınması mecburi değildir. Bakan bu-

lunmadığı, gelmediği takdirde, Yüksek Heyetiniz yine bir maddeyi görüşebilir, kanunlaştırabilir, kendi görüşlerine göre. Komisyon hazır olduğuna göre, o gerekli izahatı verebilir. İçtüzük ve parlamento usulü buna âmirdir. Binaenaleyh, ilgili bakanın bulunmaması bir kanun tasarısının veya teklifinin görüşülmesine engel teşkil etmez.

Burada bilhassa Fehmi Alpaslan arkadaşımız ile Şinasi Özdenoğlu arkadaşımız yanlış ve haksız bir intıba hâsıl edecek şekilde konuştular. Bendeniz müdahale etmek mecburiyetini hissettim. Ayrıca, Millî Birlik Komitesi veya Bakanlar Kurulunda bakan ayrı ayrı mütalâa edilemez. O da bir vazifedir, bu da. Bakanlar her halde bizden çok daha fazla çalışıyorlar. Burada haklı olan tarafı belirtmeye vicdanen mecburum. Bu bizim görevimizdir. Bu hususta noterden ve kâletname ibrazına mecbur olmadığımı Sayın Ecevit arkadaşımız benden çok daha iyi bilir. Bendenizin söylediği nokta şudur; biz Temsilciler ve Kurucu Meclis üyesi olarak bir bakanın şu veya bu sebeple buraya gelmediğini tenkid ederken acaba Kurucu Meclis üyesi olarak vazifemizi yapıyor muyuz?.. Birçokları, son zamanlarda bu muhterem üyelerin onda biri buraya geliyor ve görüyoruz ki, çok zaman nısap temin edilemiyor. Evvelâ, bu hususu göz önünde bulundurmamız ve önce kendi kendimizi tenkid etmemiz icabeder. Meclis çalışmalarına gölge düşüren husus bu gerçeğin ifadesi değil, fakat nısap temin edilememesidir.

Bunun yanında Sayın Ecevit buyurdular ki; bizim aslı vazifemiz Anayasa ve Seçim Kanununu yapmaktır ve Meclis vazifesini yapıp bitirmiştir. Halbuki 157 sayılı Kanunun 18 nci maddesi sarıhtir. İlk iş olarak Anayasa ve Seçim Kanunu yapılacaktır. Ama ikinci bir fıkra vardır ki orada aynen şöyle diyor;

«Bunun dışında kanunları yapmak, değiştirmek, yorumlamak ve yürürlükten kaldırmak ve sair, ve saire..... Kurucu Meclisin yetkileri altındadır.»

Binaenaleyh, Yüksek Meclisiniz yalnız Anayasa ve Seçim Kanununu yapmak üzere değil; fakat Devletin, milletin muhtacolduğu her türlü kanunu tedvin etmek üzere toplanmış bulunmaktadır. Bu Meclis, Millî Birlik Komitesinin bütün teşriî faaliyetlerine ortak olarak ortaya çıkmıştır. Binaenaleyh, bugün veya yarın bu Devlet için zaruri olan kanunları görüşmek, müzakere etmek mecburiyetindedir. Bu bakımdan, denilemez ki, Anayasayı ve Seçim Kanunu yaptık, işimiz bitti... (Gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, mesele anlaşılmıştır. Bakan bulunmazsa bir defaya mahsus olmak üzere müzakeresi tâlik edilir. İçtüzüğün bu yoldaki âmir hükmünü tatbik etmek zaruridir. Sayın bakanlar gündemden haberdardılar, kendilerine hususi surette haber vermeye ve tedbir almaya da lüzum yoktur.

2. — Üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresi (3/154)

31.8.1961

Genel Kurula

Yusuf Âdil Egeli'nin, hastalığına binaen, 31 Ağustos 1961 tarihinden itibaren 7 gün izinli sayılması Başkanlık Divanının 2 Eylül 1961 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Temsilciler Meclisi Başkanı
Kâzım Orbay

BAŞKAN — Efendim, yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Sami Küçük ve 4 arkadaşı ve Temsilciler Meclisi Üyesi Cemal Yıldırım ve 6 arkadaşının, 1961 yılında yapılacak seçimlerin başlangıcından yeni hükümetin kurulup işe başlamasından iki ay sonrasına kadar geçecek zaman içinde işlenecek bâzi suçların 3005 sayılı Kanun hükümlerine tâbi tutulması hakkın-

da kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/58) (1)

BAŞKAN — Efendim, Seçim Kanunu Komisyonu Başkanının önergesi var, okutuyorum.

(1) 100 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Yüksek Başkanlığa

T. C. Millî Birlik Komitesi Üyesi Sami Küçük ve dört arkadaşı ile Temsilciler Meclisi Üyesi Cemal Yıldırım ve altı arkadaşı tarafından hazırlanan ve «1961 yılında yapılacak seçimlerin başlangıcından yeni hükümetin kurulup işe başlamasından iki ay sonrasına kadar geçecek zaman içinde işlenecek bâzı suçların 3005 sayılı Kanun hükümlerine tâbi tutulması hakkında» ki kanun teklifine mütaallik komisyonumuz raporunun, seçimlerin yaklaşmış bulunması dolayısıyla bir an önce kanunlaşması bakımından gündeme alınarak öncelik ve ivedilikle görüşülmesine müsaadelerini arz ve rica ederiz.

Seçim Kanunu Komisyonu

Başkanı

Şefik İnan

BAŞKAN — Efendim, bu teklif ve rapor dağıtılmıştır, ancak aradan 48 saat geçmemiş olduğu için gündeme alınması ve öncelikle ve ivedilikle görüşülebilmesi Meclisin kararına bağlıdır. Bu hususu kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Teklifin tümü üzerinde söz isteyen var mı?

FERDA GÜLEY — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

FERDA GÜLEY — Muhterem arkadaşlarım, 27 Mayıs sabahı gözlerimizi temiz, namuslu bir aydınlığa açtık. Kadın erkek, genç ihtiyar bu memleketin namuslu vatandaşları 27 Mayıs sabahı bahtiyar olmuşlardır. Türk ordusuna niyabekten bir avuç üniformalı cesur, fedakâr Türk subayı zulme karşı direnme savaşı vermekte olan namuslu vatandaşların koştığı hedefe bir damla kan akıtmadan varabilmelerini temin için canlarını feda etmek kararını vermişlerdir. Bu imanla onlar öne atılmış ve bize o namuslu sabahı hazırlamışlardır. O sabah, hakikaten kadın erkek, genç ihtiyar, bu memleketin bütün namuslu fertleri bahtiyar olmuşlardır, sevinmişlerdir. Alkış ve avazleriyle bütün caddeleri, bütün memleket sathını soldurmuşlardır, bayram yapılmıştır. Hemen arkasından «ebedi Cumhuriyetin ikinci anayasasının hazırlanmasına girişilmiştir ve hemen arkasından 10 senelik partizan idarenin vatandaşlar arasına soktuğu husumet, nifak, düşmanlık hedef tutularak, bu mikrop ve hastalıktan bu cemiyetin korunması için bütün namuslu

vatandaşlar, urbalı urbasız, savaşa girişmişlerdir. Gayrimeşru bir iktidar haline gelmiş olduğu için tasfiye edilmiş olan D. P. iktidarının kadrosunda bulunan ve elbetteki kendilerini suçlu addetmeye imkân olmayan milyonlarca D. P. li vatandaşlarımızın hepsini, Cumhuriyetin ikinci Anayasasının getireceği idealler, şerefler ve haysiyetler istikametinde kanalize etmek ihtiyacı duyulmuş, inkılâbı tahakkuk ettiren siyaset adamları ile başbaşa vermişler Demokrat Partili vatandaşları inkılâbın hedeflerine ve şereflerine doğru kanalize etmenin görevlerini kendilerine tahmil etmişlerdir. Onlar da bunları kabul ve vaadetmişler ve bu maksatla bir taraftan, Anayasanın getireceği kurumlar kurulur ve çalışmalar yapılırken bu demokratik yönde hamleler gösterirken diğer taraftan da boşta kalmış olan ve eğer böyle bırakılırsa hangi istikamette nasıl taazzuv ve tekevvün edeceği belli olmayan milyonluk vatandaş küntlesini inkılâbın hedeflerine kanalize etmek için partiler kurmuşlardır. Elbette ki, iyi niyetli olan siyaset adamlarımız parti kuracaklardı. Bu kuruluş mevcut partilerin, inkılâbı tahakkuk ettiren Komitenin ve Türk ordusunun ve namuslu vatandaşların tasvibine mazhar olmuş, himayesinde vukubulmuştur; vücut bulmuştur. Ve intizarda olan bütün namuslu vatandaşlar bu gayeye bir an evvel varılmasını niyaz etmişlerdir.

Gördüğümüz manzara nedir?.. Acaba gerçekten demokrasiyi, milyonlarca vatandaşı barındıran o siyasi vasatı iyi bir istikamete; Cumhuriyet istikametine, demokrasi istikametine kanalize etmek va'diyle kurulan partilerin başına gelen lider arkadaşlarımızı, politik adamlar bunu yapmışlar mıdır?.. Evet, yapmışlar mıdır?.. Bu soruya cevap vermeye, bu teşriî müessese dağılmadan evvel, seçim plâtformuna girmeden, evvel, millî iradeyi temsil vasfı ve haysiyetinde olan Temsilciler Meclisi ve Kurucu Meclis mecburdur. Bu cevabı cesaretle ve samimiyetle vermeye mecburuz. Ancak, acaba bu mâsum, bu aldatılmış, bu kandırılmış milyonlarca vatandaş küntlesini ilk başa geçen parti liderleri, inkılâbı tahakkuk ettirmek için takibedilen hedefleri ve tedbirleri kanalize edebilmiş midir?

Uzun teferruat üzerinde durmaksızın, hepimizin gözü önünde cereyan eden vakalara temas edeceğim. Yassıada muhakemeleri olmuştur. Inkılâbı yapanlar Anayasayı çiğniyenleri, huku-

kun, adaletin önüne çıkarmışlardır. Muhakemeler cereyan etmektedir. Ne görüyoruz? Bir kısım matbuat, Yassıada'daki muhakemelerin, suçluların lehine olan suçluların muhterem hakkı müdafaanın hudutları içinde elbette haklı olarak söyledikleri ve doğru olup olmadığı bilâhara anlaşılacak olan dramatik sözleri manşet halinde kendi organlarında teşhir etmeyi marifet yapmışlardır. Samet Ağaoğlu'nun, Celâl Bayar'ın, Menderes'in büyük sözlerini gazetelere manşet yapmak inkılâbın lehinde bir anlayış olmaz. İnkılâp anlayışı ile, vicdani anlayışta ayrı olmaz her halde. Orada bulunanların aleyhlerine yazmak gibi bir haksızlık da değildir bu. Hakikati söyleyip söylemediği, niçin haklı olup olmadığı ancak mahkeme kararı ile tecelli edecek olanların birtakım dramatik, edebî sözlerini manşet yaparak halkoyunun önüne çıkarmayı tercih etmişlerdir.

Biraz evvel arz ettiğim gibi, bunun bu Hükümet ve Komitenin yanında namuslu vatandaşların aldıkları hedefler ve şereflerin yanında olması mümkün değildir.

Gelelim sarf edilen sözlere. En son sözleri şunlardır.

Ordu'nun Bafra kazasında yeni kurulmuş partilerden birinde en mesul mevkide bulunan bir arkadaşımız diyor ki, - gazetelerden aldım - «Biz Demokrat Partinin malzemesiyle Yeni Türkiye Partisini inşa ettik.»

Ettiniz. Yeni bir tarzı mimariyle, yeni ilhamla, yeni bir şekil ve şümulle inşa ettiyseniz zaten bunun için bu vazife size verilmiştir. Peki arkasından söylediğiniz söz, «Partiler insanlar gibi doğar, yaşar ve ölürler. Bâzıları eceli mev'udıyla, bâzıları eceli kaza ile.»

Demokrat Partinin malzemesiyle yeni bir parti inşa ettiniz, Güzel! Ama arkasından bu sözü söylerseniz güzel değil. Ben Demokrat Partinin malzemesiyle aynı binayı yeniden yaptım demiş olursunuz.

Ne demek : «Partiler de insanlar gibi doğar, yaşar ve ölürler? Bâzıları eceli mev'udu ile bâzıları eceli kaza ile..»? Yani D. P. 27 Mayıs günü eceli kaza ile mi öldü? Bir vatandaş abdestini aldı, namazını kıldı. Bir evin damında rüzgâr, bir kiremiti iterek saçağa kadar götürmüş, kiremitin kusuru yok, adamın da kusuru yok. Adam tam kaldırımından geçerken kiremit düşmüş, adam ölmüş. Buna kaza ölümü derler. D. P. böyle mi öl-

müştür? Hiç günahı yok iken mi ölmüştür? Bu arkadaşımız bilmezler mi ki, D. P. nin liderleri gaflet ve dalalet yüzünden bu hale gelmişlerdir? Böyle konuşulursa vatandaşlar arasından kalkmasını istediğimiz nifak, husumet, düşmanlık kalkar mı? Anayasayı çiğnediği için bugün Yassıada'da muhakeme edilen kimselerin ettikleri tohumlar birden bire ortadan kalkar mı? Devam edelim...

BAŞKAN — Lütfen mevzua gelelim efendim.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Kanunun çıkma sebebi üzerinde konuşuyorum.

Efendim, Yassıada'da muhakeme olmuştur. Avukatları orada serbestçe savunmuşlardır. Hiçbir ihtilâlde olmadığından büyük serbestlikle savunma mekanizması işlemiştir. Orada D. P. liderlerini savunanlar, Avukatlar bilâhara kurulan yeni partinin ekibi haline gelmişlerdir. Parti lideri bu büyük zaferi kutlamak için İstanbul'a gitmiş ve tören tertiplemiştir. Ve sonra avukatların söylediği sözlerden bir tanesi şu: «Biz sizi sevenlerin ve sizin sevdiğinizinizin elçileriyiz.» (Gürültüler) (Gülüşmeler) Hüsamettin Cindoruk, ne diyor orada, Yassıada'da, ihtilâlin devam etmiş olmasına rağmen? Tıpkı bir tapu, bir tahliye dâvasında olduğu kadar serbestlikle müvekkillerini savunmuş olan avukat diyor ki: «Biz sizi sevenlerin ve sizin sevdiğinizinizin elçileriyiz.» Bunu ihtilâl ruhu ile telif etmek mümkün müdür? Bu sözleri söyleyen vatandaş siyasi kadrosunda bulunduran heyetin mesullerine teveccüh ederek soruyorum: Bunu söyleyen vatandaş kadrosunda bulunduran bir heyet Demokrat Partinin mâsum oylarını inkılâbın hedeflerine ve şereflerine tevcih etmek iktidarında mıdır, ahlâkında mıdır? Olabilir mi?

Diyor ki, bir diğeri: «Tam on ay bir hukuk ve sinir harbi yaptık. Bugün tekrar siyasi hayata döndük. Avukatın orada yaptığı mukaddes müdafaasının bir ifadesi ise ona zıt olarak, bir ihtilâlin mevcudolmasına rağmen, kendisinin bir tahliye dâvasındaymış gibi serbestlikle müvekkillerini savunmak değil, hukukla, adalette orada pençe pençe savaş yapmış, sinir harbi yapmıştır. Hukukla savaşmış. İstirham ederiz; avukatı böyle derse Yassıada'da cereyan etmekte olan muhakemelerin ve alacakları kararın üstüne bir siyasi kadroya giren bir va-

tandaş, hem de avukat bir vatandaş böyle bir teşebbüste bulunursa bu vatandaşın içinde bulunduğu siyasi heyeti, ebedi Cumhuriyetin İkinci Anayasasının sevkından sonra, nâmuslu vatandaş olarak yaşıyor telâkki etmek mümkün müdür?

Bir diğeri: «Hele bir harman olsun, neler savuracağız, göreceksiniz», diyor. Neler savurabilir? Namuslu olmıyan vatandaşlar başka cemiyetlerde hangi nisbettedirler, bilmem; fakat namuslu vatandaşlar bu memlekette bütün tarih boyunca namuslu olmıyan vatandaşlardan mukayese edilemeyecek kadar fazla olmuştur. Böyle olduğuna göre sen harman savuracak mışsın. Savuracağın da harman olamayacağına göre bu vatana faydalı olmıyan zihniyetin kül-lerinden ibaret olur. Bundan korkumuz yok. Fakat soruyorum, bu kadar husumetin, bu kadar düşmanlığın, 10 yılın ıstıraplarını, çilelerini unutmuş olan ve bir inkılâbın mensubu olan insan ve insanlara, bize, bu cemiyete, bugün en çok millî tesanüt, kardeşlik sevgisine ihtiyacı olan, muhtacolan bizlere bu gibi vatandaşların bir milimetre vatandaşlık faydası olabilir mi?

D. P. de ilk ve yeni ruh 1946 ruhu idi. 1946 ruhu, D. P. nin kurulmasına sebeb olan ruhtur. Bu elbette millî bir ruhtur, muhterem bir ruhtur. Gerçekten bu ruh ondan sonra geçtiği kademelerden geçmeseydi esasen varacağı nokta 27 Mayıs olmazdı. Ama 46 ruhu 49 da millî husumeti ilân etmiştir. 12 Temmuz Beyannamesinin getirdiği o güzel zemine rağmen 49 da millî husumet anlaşmasını ilân etti. Ondandır ki, kurduğu iktidar partizan olmuştur. Ondandır ki, bu millet on yıldır bu çileyi çekmiştir. Şimdi bu arkadaşımız bu fikrin sahibi olduğuna göre başına geçtiği namuslu vatandaş kütlelerini hangi istikamete doğru kanalize edebilir. Anlaşıyor ki, bu lider hiç bir şeyi meşru istikamete, inkılâbın tahakkuk ettirmek istediği hedeflere ve şereflere doğru kanalize etme imkânını bulamamıştır. Bilâkis kendisi hemen arkasında çöreklenen inkılâbı gayrimeşru sayan, Yassıada muhakemelerini gayrimeşru sayan alçak bir zihniyet tarafından kanalize edilmektedir. Bununla hangi hedefe varılır? Soruyorum muhterem arkadaşlarım; gece gündüz çalışarak Anayasayı yaptık, Seçim Kanununu yaptık. Ebedi cumhuriyeti, sosyal

cumhuriyeti, demokratik cumhuriyeti her vatan- daşa, her zümreye rahatlık ve hürriyet getirmesini temin etmek için hazırladık. Bunun için mi?

Bu sözler, bu zihniyet bizi nerelere götürür? Biz pek yakın bir gelecekte, Allah korusun, Allah korusun, eğer bunlar serbest bırakılırsa, eğer üniformalı inkılâpçılar ve onlardan sonra gelecek olan üniformasız inkılâpçılar buna bir son vermezlerse bir ihtilâle, bir iç harbe, kardeşi kardeşe boğazlatan korkunç bir millî felâkete bizi götürür. Bu okuduğum sözler altında cesetler vardır arkadaşlar...

Parti liderlerine hitabediyorum: Bu söylediğim sözlerin ifade ettiği zihniyet muzaffer olursa iç harb vukua gelir. Bu sözlerin altında cesetler vardır, sayın parti liderleri, sayın parti sözcüleri, bundan dolayıdır ki, namuslu kadın, erkek, genç, ihtiyar, 27 Mayısı eîgerlerine tamamen bir aydınlık olarak emmiş olan, sindirmiş olan bütün namuslu vatandaşlar, gaflet ve delâlete karşı gitmek, karşı koymak ve yek vücudolarak cephe almak zorundayız. Bu kanun, bunun açık bir ifadesi olarak huzurunuzda getirilmiştir. (Bravo, sesleri, alkışlar)

D. P. nin bütün kusur ve hatalarına rağmen, Ege'de bir altın devri olduğu söylendi. Buna en yetkili organlarında yer veren zihniyetin, bu kanun tasarısı huzurunda eğilmeye mahkûm olduğunu samimî olarak ifade etmek zorundayım. Bu kanun tasarısı işte böyle bir boşluğu doldurmak için getirilmiştir.

6 sayılı Kanun valilere bir yetki tanımakta idi. Bu yetki (Mahallin asayişini veya Devletin nizam, emniyet ve selâmetini ihlâl ve tehdidenlerle edebileceklerine dair haklarında yeter delil ve emare bulunanların) nezaret altına alınmasına dairdir.

O halde bugün propaganda hususunda yasakların bulunduğu, sadece ve sadece kongrelere munhasır siyasi harekette bulunmak lâzımgeldiği bir devrede bu kadar ihtilâlin aleyhtarı ve Yassıada'da cereyan etmekte olan âdil muhakemelerin aleyhtarı fikirler serbestlikle söylenirse 21 günlük seçim serbestliği başladığı takdirde bu hangi ölçüyü bulabilir? Serbest bırakılırsa hangi yıkıcı ölçüye gelebileceği açıkça meydandadır. Bu kanun içte bu güçlüğü doldurmak için getirilmiştir. Mutlaka yüksek tasviplerinize mazhar olacağından emin oluyoruz.

Eğer bu yolda bu şekilde yürürsek bulacağımız şey İkinci Cumhuriyetin Birinci Meclisi ve birinci meclisleri olmak talihini kaybeder. Böylece ikinci seçime gidiyor, seçimden sonra da parlâmentoda bulunacak. Şimdiye kadar olduğu gibi hiçbir ihtilâlde görülmemiş bir şekilde adeta kendi kendini inkâr eden bir ölçüde bir gâfletle şimdiye kadar yürüdüğümüz gibi yürümeye devam edersek İkinci Cumhuriyetin Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisine ulaşamayız. Ulaşsak dahi bu atmosfer içinde meclislere gelecek olan unsurlar ve insanlar, kısa bir zamanda millî bir felâketin parlâmento içi kuvveti olurlar. Kanun, bu ihtimal uzak dahi olsa, korkunç olan bu halin karşısına çıkmaktadır. Tarihi ve teşriî bir vazife yapmakta olduğumuz nâcizane hatırlamaktan şeref duyarım.

Hürmetlerimle... (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Behçet Kemal Çağlar.

BEHÇET KEMAL ÇAĞLAR — Ben de bu kanunun harareti taraftarıyım. Millî selâmet namına böyle bir kanuna şiddetle ihtiyaç vardır.

Hiçbir partiden, hiçbir suretle gelecek seçime girmek niyetinde olmıyan bir insanım. Seçim hırsıyla, seçimi rakibine kazandırmamak hırsıyla hareket ettiğime kimse hükmedemez!

Tam mânasiyle tarafsız bir insan olarak, millet kürsüsünden bir temsilci sıfatıyla soruyorum :

İhtilâlin ilk kabinesinde yer alan ve Demokrat Partinin sakim ve şerir zihniyetini ilk itham eden bir adam, rey avelîğinden başka, hangi endişe ve sebeple; siyasi hayatta hiçbir belirli ve müspet kanaati olmıyan, yeri ve şehri olmıyan bir düşükhadeci yanbaşına alıp partisine göğsünü gere gere kaydedip gazetecilere poz verebilir? Bir tek eksikleri kalıyor. Bari sâkit hanedandan birini de bulsunlar ve onun sayesinde de rey almak sevdasına düşsünler. İhtilâl Hükümetinde üye olmuş ve üye olmakta devam eden kimse, fikir haysiyeti ve namus bakımından bu partiden istifa etmek durumundadır!

Bu millet kürsüsünden haykırmaktan kendimi alamıyorum : Aklınızı başınıza alın, yeni parti liderleri; bu memlekette, seçimi kazanmak hırsıyla burnundan soluyan büyük, pek büyük bir tarafsızlık çoğunluğu vardır. Şu 28 Nisanda ayaklananlar, şu 27 Mayıs'ta şahlanan var ya bizler onlar; namuslu ve faziletli Türk Milleti

ile; namuslu ve şerefli ihtilâlle alay etmenize artık millî viedan müsaade etmeyecektir!... (Alkışlar)

Soğukkanlı olacak zamanda değiliz, arkadaşlar! Bu kanunun kabulünden sonra da, bu millet kürsüsünden, Millî Birlik Komitesini daha uyanık olmaya davet etmekten kendimi alamıyacağım; (Bravo sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Remziye Batırbaygil.

REMZİYE BATIRBAYGİL — Sayın arkadaşlarım, ihtilâlin mukadder olan günlerinde sadece Atatürk inkılâplarının tahakkukunu isteyen Türk Gençliğine kıyasıyla kurşun sıkan ve bütün Türk kadınlığını, doğurduğu evlâtları önünde düşünmeye sevk eden hain, zalim bir iktidarın methini yapan insanlara karşı aynı kin, aynı ıstırapı duyan kadının sesini getirdim size.

Sevgili arkadaşlarım, ben de o zalim insanlar karşısında haykıran ve göğsüne taktığı Türk Bayrağı için zindanlara atılan bir Türk gencinin anasıyım. Düşünün, bir düşman bayrağını bir Türk bakanı olarak İzmir Rıhtımında selâmlatan bu insanlar, Türk Bayrağını takan kızlarımıza karakollarda en ağır işkenceleri yapmışlardır. Bunları gözleriyle gören bir anayım.

HASAN TEZ — Ben de orada idim.

REMZİYE BATIRBAYGİL (Devamla) — Sonra, zalim bir iktidarın methiyesini yapanlar İnkılâp çocuklarına ceza verirlerse ve bu cezanın verilmesi için buraya bir kanun getirirlerse, sizler de buna el kaldırmazsanız; bu milletin asil ve namuslu evlâtlarını doğuran analar, (haklarımız hepimize haram olsun.) diyecektir. Saygı ile selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Âmil Artus.

ÂMİL ARTUS — Muhterem arkadaşlar; yüksek huzuruza sunulmuş olan tasarıya imza koymuş bir arkadaşınız sıfatıyla, ben de tasarrımın tümü üzerinde birkaç kelime söylemek ihtiyacını hissettim. Tamamen bağımsız ve seçimlere girmek kararını vermiş bir arkadaşınız olarak ifade ediyorum ki, önümüzdeki seçimlerin nispi bir sükûn içinde cereyanı için birtakım tedbirlerin alınması ihtiyacı karşındayız. Biz bu ihtiyacın ancak bir kısmını haleldar düşüncesiyle önünüze getirdiğimiz tasarımı hazırladık. Bu tasarı, seçimlerin huzur ve sükûn içinde cereyanı için alınması lâzım gelen bütün tedbirleri kapsamıyor. Diğer tedbirlerin alınmasını, bugünlerde

cereyan etmekte olan Yuvarlak Masa görüşmeleri sonunda verilecek olan kararlardan, vâsıl olunacak uzlaşmalardan bekliyoruz. Hakikaten önümüzdeki seçimler sırasında İnkılâp aleyhtarı, seçimin huzurunu bozacak hareketler 3005 sayılı Meşhut Suçlar Kanunu ile süratle takip ve tecziye edilmesi imkânını verecektir. Takdir ederse-niz, mesele bu dâva ile halledilmiş olmuyor. Ben-den evvel konuşan arkadaşımız Ferda Güley'in konuşması ile belki bu tasarı ile bütün meselele-rin halledileceği intibai hâsıl olabilir diye endişe ettim. Onun için bu açıklamamı yüksek huzuru-nuzda yaptım.

Biraz evvel arz ettiğim gibi, tasarı, seçimler sı-rasında işlenecek suçları ve millî huzuru bozucu vasıfta İnkılâp aleyhtarı suçların süratle takibi-ni hedef tutmaktadır. Bu bakımdan kabule lâ-yıktır.

BAŞKAN — Tümü üzerinde başka söz isti-yen var mı?.. Yok. Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi ka-bul edilmiştir.

Komisyonun ivedilik teklifi vardır. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1961 yılında yapılacak seçimlerin başlangıcın-dan yeni Hükümetin kurulup işe başlamasın-dan iki ay sonrasına kadar geçecek zaman için-de işlenecek bâzi suçların 3005 sayılı Kanun hü-kümlerine tâbi tutulması hakkında Kanun

Madde 1. — 1961 yılında yapılacak Cum-huriyet Senatosu üyeleri ile, milletvekili se-çimlerinin başlangıcından, yeni hükümetin ku-rulup işe başlamasından iki ay sonrasına kadar geçecek zamana munhasıran olmak üzere :

I - Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının birinci, ikinci ve dördüncü fasıllarında yazılı suçlar;

II - Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının beşinci babının birinci faslında yazılı suç işle-miye tahrik fiilleri ile, ikinci faslında yazılı eürüm ikarı için cemiyet teşkil etmek suçları;

Nerede ve ne zaman işlenirse işlensin faille-ri hakkında 3005 sayılı Kanun uygulanır.

Mahkemelerce de, Meşhut suçların muhake-me usulü hakkındaki Kanunun usul hükümleri tatbik edilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yü-rürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?... Yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yü-rüttür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünün lehinde ve aleyhinde söz isteyen var mı?.. Yok. Tasarının tümünü yüksek oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Sami Küçük ve bir arkadaşı ile Temsilciler Meclisi Üyesi Reşat Tardu ve 3 arkadaşının, 1111 sayılı Askerlik mükellefiyeti Kanununun 5 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Millî Savunma komisyonları raporları (2/36) (1)

BAŞKAN — Efendim, bu kanun teklifinin de öncelikle ve ivedilikle görüşülmesi hakkında Komisyon Başkanlığının bir önergesi vardır, bu önergeyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

1111 sayılı Askerlik mükellefiyeti Kanunu-nun tadiline dair M. B. K. Üyesi Sami Küçük ile Temsilciler Meclisi Üyesi Reşat Tardu ve arkadaşlarının kanun teklifinin öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

Millî Eğitim Komisyonu Millî Eğitim Komisyonu

Başkan

Sözcüsü

Cevat Dursunoğlu

Reşat Tardu

BAŞKAN — Efendim, zaten teklif ve raporlar gündeme alınmış bulunmaktadır. Maddelere geçildiğinde ivedilikle görüşülmesini oyunuzaya sunacağım. Komisyonlar lütfen yerini al-sınlar.

COŞKUN KIRCA — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

COŞKUN KIRCA — Efendim, her iki komisyon raporunun birden görüşülmesi mümkün değildir. Sonuncu rapor olan Millî Savunma

(1) 89 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonun-dadır.

Komisyununun raporu yerine, Millî Eğitim Komisyonu raportunun müzakerelere esas olarak alınması için Sayın Enver Ziya Karal'la beraber verdiğimiz bir takrir vardır. Millî Eğitim Komisyonu raporunun görüşmelere esas alınmasını rica ediyoruz. Kabulünü istirham edeceğiz.

BAŞKAN — Bu yapılacaktır. İki komisyonun birden burada bulunmasında bir mahzur yoktur. Önergeyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Millî Birlik Komitesi Üyesi Sami Küçük ve bir arkadaşı ile Temsilciler Meclisi Üyesi Reşat Tardu ve üç arkadaşının, 1111 sayılı Askerlik mükellefiyeti Kanununun 5 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifinin görüşülmesinde Millî Eğitim Komisyonu raporunun esas olarak alınmasını arz ve teklif ederiz.

Enver Ziya Karal Bülent Ecevit
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Efendim şimdi, Yüksek Meclisin manzuru olduğu gibi, Millî Savunma Komisyonu bu kanun teklifini reddetmiş bulunmaktadır. Önerge Millî Eğitim Komisyonu raporunun görüşülmesini teklif ediyor.

Bu okunan önerge hakkında söz isiyen var mı? Buyurun Ferda Güley.

FERDA GÜLEY — Muhterem arkadaşlarım; Millî Eğitim Komisyonundan sonra tasarı Millî Savunma Komisyonuna gitmiştir. En son çıktığı komisyon Millî Savunma Komisyonu'dur. Dolayısıyla, bugün tasarının hemen arkasında bulunan komisyon, bu komisyondur. Bu komisyonun, komisyonlara aidolan yerde mevki alması ve Millî Eğitim Komisyonunun kabul ettiği bir tasarımı reddettiğine göre, sözcüleri vasıtasıyla bu reddin haklı sebeplerini Yüksek Heyete arz etmesi ve burada vazife görmesi iktiza eder.

Bu bakımdan, böyle bir önergenin bu zaviyeden oya sunulmaması lâzımgeldiği kanaatindeyim. Yüksek bilgilerinize arz ederim.

BAŞKAN — Başka söz istiyen var mı? Buyurun Coşkun Kırca.

ÇOŞKUN KIRCA — Muhterem arkadaşlar; yüksek malûmlarımızdır ki, bir tasarı muhtelif komisyonlar tarafından incelenip, muhtelif raporlar huzurunuza sevk edildiği zaman, bu raporların hangisinin görüşmelere esas ittihaz

edilmesi gerektiği hususunda takdir hakkına sahip bulunmaktasınız. İllâ ki, son komisyon raporunun görüşülmesi hususunda bir mecburiyet yoktur. O kadar yoktur ki, turizm tesislerine bahşedilecek Gümrük muafiyetleri hakkındaki kanun tasarısı son defa Maliye - Bütçe Karma Komisyonundan geçtiği halde kanun tasarısının Umumi Heyette görüşülmesinde son defa Maliye - Bütçe Karma Komisyonundan geçtiği halde, ondan evvel meseleyi inceliyen Gümrük ve Tekel Komisyonunun raporu esas ittihaz edilmiş ve bu hususta verilmiş takrir Yüksek Heyetinize kabul edilmişti.

Mevzuubahis teklifte, Millî Savunma Komisyonu meseleyi sadece savunma bakımından mütalâa etmiş; buna karşılık Millî Eğitim Komisyonu savunma ihtiyaçları ile birlikte eğitim ihtiyaçlarını da tetkik ederek neticeye bağlamıştır. Bu bakımdan daha teferruatlı olan ve kanun teklifinin müzakeresine imkân verecek olan Millî Eğitim Komisyonu raporunun görüşülmesi yerinde olacaktır. Bu, hiçbir zaman Millî Savunma Komisyonunun görüşünün sözcüleri tarafından belirtilmesine mâni değildir.

MEHMET HAZER — İçtüzük meseleyi halletmiştir.

BAŞKAN — Millî Savunma Komisyonu söz istiyor mu? İstemiyor. Başka söz istiyen?...

DEVLET BAKANI, BAŞBAKAN YARDIMCISI VE MİLLÎ SAVUNMA BAKANI VEKİLİ FAHRİ ÖZDİLEK — Muhterem arkadaşlarım, silâh altına alınan lise mezunu ve bu seviyedeki çocuklarımız beş bini doldurmaktadır. Bundan evvel, hatırınızda olduğu veçhile, bunlardan 300 nün jandarma hizmetinde bulunduktan 6 ay sonra polis görevinde istihdam edilmesi hakkındaki Kanunu kabul etmişsiniz.

Bu beş bini dolduran çocuklarımız, Amerika tarafından Silâhlı Kuvvetlerimiz emrine verilen silâhların eğitiminde zaruri olup bunların ordu saflarından ayrılması suretiyle Millî Eğitime tefrikine imkân yoktur. Erkânı Harbiyede günlerce bu işin üzerinde meşgul olduk, böyle bir tefrik yapmaya imkân bulamadık. Komisyonun da kabul etmediği bu tasarımı bir de Millî Savunma Bakanı olarak huzurunuza arz ediyorum; bu çocuklarımızı maalesef Millî Eğitim emrine yenden muallim olarak vermemize imkân yoktur.

BAŞKAN — Bakandan sonra sayın üyelerden konuşmak isteyen var mı?... Yok. Takriri tekrar okutuyorum.

(Enver Ziya Karal ve arkadaşlarının önergesi tekrar okundu.)

BAKŞAN — Bu önergeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Dikkate alınmasını kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen var mı? Buyurun **Bülent Ecevit**.

BÜLENT ECEVİT — Muhterem arkadaşlarım; çağımızda askerlik sadece bir cesaret, kahramanlık ve saire olmaktan çıkmış, aynı zamanda bir teknik bilgi ve eğitim meselesi haline gelmiştir. Türk milletinin, cesaretiyle, kahramanlığı ile, cengâverliği ile bütün başka milletleri geride bırakacağına şüphe yoktur. Ama hakikaten bugünün tekniği karşısında, bu vasıflar bizim güvenliğimizi idame ettirmeye maalesef yetmemektedir. Türk halkının eğitim seviyesi, bugünün çağdaş teknik medeniyet seviyesine yaklaşmadıkça; milletimizin cesareti, cengâverlik hasleti ne kadar sağlam ve ileri olursa olsun, Türk Ordusu kendisinden bekleneni vermekte bundan böyle güçlük çekebilir. Bu bakımdan devrin idaresi, askerlik hizmetiyle eğitim hizmetini bir seviyede tutan bir karar almakla hem Türkiye için en isabetli bir kararı almış, hem de bizim gibi ilerlemesi tamamlanmamış, bilhassa eğitim alanında geri kalmış memleketlere örnek olabilecek bir harekette bulunmuştur. Huzuruza gelmiş olan tadil teklifi bu örnek hareketi hiç değilse bir 10 yıl daha uzatmayı derpiş etmektedir.

Arkadaşlarım, lise mezunu yedek subay öğretmenlerin, askerlik çağına gelmiş çocukların askerliklerini öğretmen olarak yapması Türkiye'de ilk defa olmuş ve bu arkadaşlar şehirli ile köylü vatandaş arasında sıkı bağlantılar kurmuştur. Bu bağlantıların devamı yalnız eğitim bakımından değil, aynı zamanda kalkınma bakımından da, demokrasinin yayılması bakımından da önemlidir. Devrimlerin yayılmasında şehirli ile köylü vatandaşların kaynaşmasına, köprü ve bağlantıların kurulmasına sebeb olacaktır. Bu hareketlerde Türk ordusunun daimî öncülüğü olmuştur. Temennimiz bu hareketlerin devamıdır. On yıl daha, meslekten öğretmen yetişinceye kadar, bu büyük eksikliklerin giderilmesi için bunların öğretim kadrosuna alınmasını rica edeceğiz.

Muhterem arkadaşlar; bir memleketin güvenliği, sadece ordusunun gücü ile ölçülmez, memleketin iktisadi ve kültürel seviyesi ile de ölçülür. Bugünkü Türkiye'nin hakikaten iş gücünün büyük bir kısmı köylerde âtil hale gelmektedir. Bu ataletle demokratik yollarla, köylüyü içinden tahrik ederek ve kendi istekleri ile nihayet vermek lâzımdır. Bu da maarifi önce köylünün ayağına götürerek halledilir.

Bir kere eğitilip eğitim yoluyla çağdaş dünya şartlarını anlamaya başladıktan sonra aslında çok çalışkan ve zeki olan Türk köylüsü senenin bir kısmında âtil kalan iş gücünü harekete geçirmek imkânını öğrenecektir. Bunu harekete getirmek yalnız kalkınmamız bakımından değil, güvenliğimiz bakımından da şarttır.

Muhterem arkadaşlarım, Millî Savunma Encümeninin huzuruza gelen teklifin reddi için başlıca gerekçesi şudur : «Ordunun asrımızın icaplarına göre gelişen silâh ve diğer teknik araç ve gereçlerden dolayı bilgili ve kaliteli elemana olan ihtiyacı artmıştır. Bu ihtiyacın da ancak er olarak orduya alınan tahsilli gençlerle karşılanması zarureti göz önüne alınarak işbu kanun teklifinin ordunun aleyhine bir netice yaratmasını önlemek maksadıyla ittifakla reddine karar verilmiştir.»

Muhterem arkadaşlarım, gerçekten gelişen silâh ve diğer teknik araç ve gereçlerin kullanılabilmesi için ordunun bilgili elemanlara, erlere ihtiyacı vardır. Ama burada iki sık karşısında kalıyoruz : Ya bu bilgili 5 bin gencin askerlik hizmetini tamamen orduya hasredip bu bilgilerinden bu sahada istifade edelim; veyahut bu 5 bin genci köylerde seferber edip 10 binlerce köy çocuğunun askerî silâh ve araçları daha iyi bir şekilde kullanabilecek şekilde teçhizini temin edelim.

Bence huzuruza gelmiş olan kanun teklifi, bana çok daha mâkul görünen bu ikinci sıkı sağlayıcı yoldadır. Bugün 6 ay bir askerlik hizmeti dışında, birkaç bin gencin hizmetinden ordu mahrum kalacaktır ama aradan birkaç yıl geçtikten sonra köylerden gelecek olan köylü gençler, bu öğretmenlerin emekleri sayesinde bugünün silâhlarını çok daha iyi kullanabilir hale gelmiş olacaklardır.

Ayrıca muhterem arkadaşlarım; bugünkü eğitim sistemimizle lise mezunlarının dahi askerlikteki teknik ilerlemeleri kolaylıkla hazmedebi-

lecek seviyede oldukları pek düşünülemez. Gerçekten, orduda bugünkü teknik araç ve gereçler daha yüksek bir teknik bilgiyi gerektiriyorsa - ki elbette gerektirmektedir - bu ihtiyacı karşılamamanın birinci şartı liselerdeki ders programlarını ona göre değiştirmek olacaktır. Bilhassa müspet ilimlerde daha verimli bir eğitim sistemini benimsemek suretiyle, liselerden gelecek olanlarla altı aylık müddet içinde orduda kendilerinden beklenen hizmet sağlanabilir. Bugünkü eğitim sisteminden geçip orduya gelecek olan lise mezunu elemanlar, bu teknik araçları kullanabilmek için 1,5 yıllık bir temel eğitimden geçmek mecburiyetinde kalacaklardır. Halbuki lisede kendilerinden beklenen teknik bilgiyi almış olsalardı, orduda öğretmenliğin dışında kalacak altı ay hizmetleri sırasında kendilerinden büyük ölçüde istifade etmek imkânı olacaktı.

Arkadaşlar; bu kısa mâruzatımdan sonra ilâve edeyim ki, Türk ordusu yalnız bir Türk topluluğu içinde değil, hattâ dünyada geri kalmış memleketlere örnek olacak kudrette bir barış ordusudur.

BAŞKAN — Sayın Hüseyin Ataman.

HÜSEYİN ATAMAN — Sayın arkadaşlar; sâkıt iktidar iş başına geçtiği zaman Devlet bütçesinin yuvarlak olarak yüzde 33 ü Millî Savunmaya tahsis edilmekte idi. İhtilâl Hükümeti memleket işlerini eline aldıktan sonra bu miktar yüzde on yediye inmiş bulunuyor. Yardımlarla birlikte bu miktar ancak yüzde yirmi üçü buluyor.

Millî Müdafaa bütçesinin aleyhine tezahür eden bu muazzam farka rağmen bu durum ordu bünyesinde âzami tahribatı yapamamıştır, âzami tahribat sanat okulları mezunlarının yedek subay olması ile yapılmıştır. Bu arkadaşlarımız ilmi kifayet itibarıyla kumandanlık vasfını katıyen kazanmamıştır. İstisnalardan bahsedemem. Bu arkadaşlar takım kumandanlığı yapamamakla beraber evvelce yapmış oldukları hizmetlerden de ordu mahrum kalmıştır. Ve bu arkadaşlardan sonra ordu manga kumandanı bulamamıştır. Tel-sizine operatör bulamamıştır, makinist bulamamıştır, şoför bulamamıştır, hesapçı bulamamıştır, hattâ top nişancısı bulamamıştır. Çünkü bütün bunlar tahsile ihtiyaç gösteren hizmetlerdir. Binaenaleyh, bu kanun çıkınca, gelmek üzere olan gençlerin gelmemesi suretiyle, ordunun hiz-

metleri felce uğramıştır. Bu hal orduyu tamamen bir mevta haline sokmuştur. Fiilen kumanda mevkiinde bulunduğumuz zaman bunları gözümüzle gördük. Bu feci durumdan dolayı söyleyeceklerimizi söyleyebildiklerimize söyledik, yazı ile yazdık, fakat bunların hiçbirisi netice vermedi. Allah göstermesin, bir sefer olsaydı Türk Ordusunun vaziyeti feci olacaktı. **Bundan başka** ortaokul tahsili görmüş arkadaşlar yedek subay olunca, yedek subaylık kadrosu ihtiyacının çok üstüne çıktığı için bir sefer halinde işe yarıyan bu 150 binden fazla genç seferde vazife alamıyacak ve memlekette âtil kalacak duruma düşeceklerdir.

Benden evvel konuşan arkadaşın da ifade ettiği gibi, ordu gittikçe teknikleşmektedir ve bir tahsile ihtiyaç göstermektedir. Bugün elimizde mevcut elektronik silâhların daha büyükleri memlekete geldiği zaman orta tahsil dahi bunları kullanmaya kâfi gelmeyecek, yüksek tahsile ihtiyaç gösterecektir. Yüksek tahsile ihtiyaç gösteren bu silâhları, Amerikan ordusunda kullanılan bütün elemanlar mühendislerden mürekkeptir. Biz böyle bir iddiada bulunmuyoruz. Biz de bunu daha çok çalışmak suretiyle ve zekâmıza dayanarak telâfi etme yoluna gideceğiz. Bu bakımdan, bu imkân ordunun elinden alınacak olursa, bu kuvvetli silâhları kullanamıyacak duruma düşeceğiz. Bu bir hakikattir. Lise mezunu arkadaşlara öğretmenlik verilmekle bütün milletin seviyesinin yükselmesinden bahsediliyor. Fakat, basit bir hesap yapacak olursak, bugün lise mezunlarını bu hizmete verdiğimiz zaman bunun hasılası ancak on sene sonra alınacaktır.

Sayın Hariciye Vekili burada ise, memleketin on sene muharebeye girmiyeceğini taahhüt ediyorsa ben de sizinle beraberim. Ama böyle bir taahhüt mevcut değildir ve memleket yarın her hangi bir felâkete uğrarsa durum ne olacaktır?

Muhterem arkadaşlar, işte sizlere ordunun durumunu izaha çalıştım. Eğer sizlere bu hususta bir fikir verebilmiş isem kendimi bahtiyar addedeceğim. Karar ve takdir Yüksek Heyetinizindir.

BAŞKAN — Sayın Etem Boransü.

ETEM BORANSÜ — Muhterem arkadaşlar; bu tasarının komisyonda görüşülmesi sırasında Maarif Vekâletini temsilen gelen arkadaşlarımızın

sorularımıza verdikleri cevaplar teknik olarak şöyledir :

97 sayılı Kanuna göre halen yedek subay olarak maarife ayrılmış arkadaşların sayısı 21 887 dir. Bunların 12 100 ü öğretmen menşeli, 9 777 si lise ve muadili okullar mezunlarıdır. Bunların vazifeleri 1962 Kasım ayı nihayetinde sona ermektedir. Yani önümüzdeki tedris senesinde öğretmenlik vazifesine de devam edeceklerdir. Yine kendilerinden aldığımız malûmata göre, 97 sayılı Kanunla Yedek Subay sıfatını haiz olarak 2 800 öğretmen arkadaşın tâyinleri de bunlara ilâveten yapılmış bulunmaktadır. Bu miktarın gelecek sene 1 500 - 2 000 civarında olacağı ve gittikçe sığırına inkılâbedeacağı şüphesizdir.

Yine verilen malûmata göre, 240 aded 5 sınıflı şehir veya kasaba okulu, 1 770 köy okulu yeniden açılacaktır. Bu okullardaki dersane adedi 4 130 dur. Buna mukabil bu sene öğretmen okullarından 4 500 öğretmen mezun olmaktadır. Bu hesaplara göre Millî Eğitimin 1962 senesi tedris yılı için bir sıkıntısı mevcut değildir. Bu sıkıntı menşeleri öğretmen olmıyan lise ve muadili okul mezunlarının 1962 senesinde ayrılmasıyla baş gösterir. Bu tasarının komisyonumuzca reddedilişinin birine sebebi, 1962 senesi için bir sıkıntı mevcudolduğuna göre, 15 Ekim 1961 den sonra gelecek iktidara buna tedbir almakta bir hareket serbestisi bırakmak içindir.

Komisyonunuz şu kanaattedir: Millî Eğitim seferberliğinin halledilmesi için tek çare, bu lise mezunu olup orduya katılacak arkadaşlarımıza Maarifin el atmamasıdır.

İkincisi, esbabı mucibe raporumuzda kısaca arz ettiğimiz üzere, bugün manga kumandanlığından başlayarak, ordunun teknik silâhları kabiliyetli elemanlar beklemektedir. Şunu da arz edeyim ki, ilkokul mezunu arkadaşlarımız dahi, bugün teknik eleman itibarıyla buna cevap verecek durumda değildirler. Şunu da ilâve etmek mecburiyetindeyim ki, ordudaki personel kıfayetsizliği yüzünden NATO birçok teknik silâhları ordumuza vermemektedir. Ordunun bugününün icaplarına göre yetiştirilmesinde mühim vazifeler alacak olan bu kıymetli elemanlara Millî Savunmanın muhtacolduğu izahtan vârestedir. Bu kanundan sonra daha birçok hizmetlerin yürütülmesi için bu kıymetli elemanlara el uzatmanın sonunun alınabileceği kanaatindeyiz. Getirilen kanunlarla millî emniyet teşkilâtına ver-

diğimiz 300 jandarma sınıfı eleman vardır. Bunda istek esaslı kabul edilmiştir. Bunu kanunla karşılamak mümkün değildir.

Emniyet teşkilâtına verdiğimiz lise mezunları jandarmadan alınmakta olup, Maarife verilenler ise muhtelif muharip sınıfına mensup ordunun harb gücü ile alâkadar elemanlardır.

BAŞKAN — Sayın Rauf İnan.

RAUF İNAN — Sayın arkadaşlar; yapılan teklif hakkında bir karar vermeden, bilgilerimize ufak bir mesnet olur düşüncesiyle, mâruzatta bulunacağım. Yüzyılların ötesinden gelen tarihî bir görüşle sözlerime başlayacağım.

1068 de Bağdat Medresesi kurulduğu zaman taunmuş Papaz Psellos; «Kurulan bu medrese Bizans hakkında iyi olmayacaktır, iyi kararlar vermiyecektir.» demişti. Yine Psellos 1078 de; «Nizamiye Medresesinde yetişen şövalyeler bir gün Bizans'ın yarısını söndürecekler.» diye ifade etmişti. Psellos'un kehaneti tahakkuk etmiştir.

Arkadaşlar, İngiltere bugünkü, hattâ dünkü yaşama kudretini bize çok güzel göstermiştir. Bailly adındaki bir çiftçinin karısı hastabakıcıdır. Bir işçinin karısı bir hastabakıcıdır. Bailly ailesini söylüyorum, dikkatinizi çeksin, diye. Gerçek olan bir şey varsa memleketimizin eğitim seferberliğine 115 yıl önce başlamasıdır. Hiçbir memleket yoktur ki, bunu 115 yılda gerçekleştirmemiş olsun. Bizim çocuklarımızın % 50 si 97 sayılı Kanunla 1961 yılı sonuna kadar ancak okula kavuşturulacaktır. Filhakika Büyük Millet Meclisinde çok defa Millî Eğitim bakanları memleketimiz çocuklarının % 50 sinin okula kavuşturulduğunu ifade buyurmuşlardır. Maalesef bu istatistikler kendilerine yanlış aksettirilmiştir. Hakiki eğitim seferberliği Türkiye'de Millî Birlik Komitesinin çıkardığı 97 sayılı Kanunla gerçekleşebilmiştir.

Eğer bu devam etmezse, 97 sayılı Kanunun ruhu devam etmezse yüzde 50 yine kaybedeceğiz. Şu arz ediyor ki, bugün okuma yazma bilmeyen nüfus Cumhuriyetin ilânındaki nüfusumuzdan çok fazladır. Orduya gelen erlerin ancak yüzde 40 ı okuma - yazma bilmektedir. Bunu, Millî Savunma Temsilcisinin Millî Eğitim Komisyonundaki açıklamalarından öğrendim. Arkadaşlar benim meslek hayatımda, bu memleketin eğitimi için 6 defa büyük hamle yapılmıştır. Bunlar, millet mektepleri, halkevleri, öğretmen

teşkilâtı, ilköğretim seferberliği, köy enstitüleri, teknik öğretim seferberliği ve nihayet 97 sayılı Kanunun getirdiği esaslardır.

Bilhassa 97 sayılı Kanun ve 3803 sayılı Köy enstitüleri Kanunu için UNESCO tarafından «dünya ölçüsünde bir sevgiye mazhar olmuştur. Batı memleketlerine örnek olacak bir hamle yapmışlardır» denmiştir.

15 500 köyümüz öğretilensiz ve okulsuzdur. Nüfusumuz arttığına göre okuma çağındakilerin ancak yarısı okula gitmektedir. Geçen Pazartesi günü konuşulamadı, arz edeyim, okula gidenlerin içinde başarısızlık alabildiğine fazladır. Son 5 yıllık ortalama neticesi yüzde 26,6'dır. Yani 1 000 çocuktan 266 sı sınıfta kalmaktadır. Ortaokullarda her yüz çocuktan 33 ü yani üçte biri sınıfta kalmaktadır. Bu başarısızlık köy öğretmenlerinin kifayetsizliğinden ve yokluğundandır.

Sayın Hüseyin Ataman arkadaşımız zaafından bahsettiler, hattâ mevta haline geldiğinden bahsettiler, Türk milleti kendisi bizatihi bir ordudur, Devlet olmadığı zamanda dahi Türkiye büyük felâketleri bertaraf etmiştir. Moltke diyor ki; Türk milleti kendisi ordudur. Türkiye'de ilköğretim sahasında da ordu, bu harbi yapacak kudret ve kabiliyettir.

Şunu arz etmek isterim, keşke ilköğretim Maarif Vekâletinde olmayıp Millî Savunma

Bakanlığına bağlı olsa idi, bu iş daha kısa zamanda başarılırdı. Medarı iftiharımız olan Türk ordusu bunu daha kısa zamanda başara-bilecek kabiliyettir. Bu dâva kısa bir zamanda milletin arzusuna uygun şekilde bir an evvel gerçekleşirdi ve yüzde yüz Türk milleti bunda muvaffak olurdu.

Arkadaşlar; Millî Birlik Komitesi tarafından hazırlanan 97 sayılı Kanunun ruhuna uygun olarak verilen kanun Türk milletini yetiştirecek ve Türk milletini bütün vatan sathında ileri bir ordu haline getirecektir. Vereceğiniz karar bunu sağlayacaktır. Bahusus yapılan teklif bu lise derecesindeki okul mezunlarının hepsinin alınmasını da istihdaf etmemektedir. Bir müddet için orduda, bir müddet için de ilköğretimde çalışması Türk milletinin gerçeklerine uymamaktadır. Vereceğiniz karar her öğretmenin ve Türk milletinin hayrına olmasını ve Türkiye'nin gelecek tarihine bir vechе vermesini diler; reylerinizin bu istikamette tecelli etmesini rica ederek huzurlarınızdan ayrılıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Daha iki arkadaşımız söz almış vaziyettedir. Vakit gecikmiştir. Bugün saat 15 de toplanılmak üzere Oturuma son veriyorum.

Kapanma saati : 12,30

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma saati : 15,15

BAŞKAN — Başkanvekili İbrahim Senil

KÂTIPLER : Oktay Eksi, Rifat Çini

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Görüşme için yeter sayı vardır. Oturumu açıyorum.

3. — Açık bulunan Basın - Yayın ve Turizm Bakanlığına Temsilciler Meclisi Üyesi Sahir Kurutluoğlu'nun tâyin edildiğine dair Devlet ve Hükümet Başkanlığı tezkeresi (3/156)

Efendim, bir sunuş vardır, okutuyorum.

T. Meclisi Başkanlığına

Açık bulunan Basın - Yayın ve Turizm Bakanlığına Temsilciler Meclisi üyesi Sahir Kurutluoğlu tâyin edilmiştir.

Devlet ve Hükümet Başkanı
Org.

Cemal Gürsel

(Alkışlar)

BAŞKAN — Yüksek Meclisce bilgi edinilmiştir.

2. — *Millî Birlik Komitesi Üyesi Sami Küçük ve bir arkadaşı ile Temsilciler Meclisi Üyesi Reşat Tardu ve 3 arkadaşının, 1111 sayılı Askerlik mükellefiyeti Kanununun 5 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Millî Savunma komisyonları raporları (2/36)*

BAŞKAN — Tümü üzerinde sabahleyin görüşmelere başlamıştık. Yine bu tasarı üzerinde müzakerelere devam edeceğiz.

Lütfen komisyon yerini alsın. Sayın Bakan da buradadır.

Söz sırası Coşkun Kırca'dadır, buyurun.

COŞKUN KIRCA — Muhterem arkadaşlarım, halen görüşülmekte olan tasarı, ikisi de fevkalâde önemli olan iki ihtiyacın karşılanmasıyla ilgilidir. Yüksek Meclisiniz bu iki ihtiyacı birbiriyle karşılaştıracak ve memleket menfaatleri bakımından hangisinin diğerine tercih edilmesi veya ikisinin birbiriyle nasıl telif edilmesi gerektiği hususunda bir karar verecektir. Hiç kimse, Silâhlı Kuvvetlerimizin teknik personel ihtiyacının mübrem bir ihtiyaç olmadığı yolunda bir fikir beyan etmemekte değildir. Yine hiç kimse, ilköğretim seferberliği dâvasının, yalnız demokratik rejim için değil, aynı zamanda milletimizin bekasının şartlarından birisi olduğunu da inkâr edecek durumda değildir. Şu halde, yapılması gereken şey; eğer bu iki ihtiyacı birbiriyle telif edemiyorsak, hangisinin diğerine tercih edilmesi lâzımgeldiğini araştırmaktır.

Ben öyle zannediyorum ki, Sayın Sami Küçük ve Reşat Tardu'nun getirdikleri teklif ve bu teklif üzerinde Millî Eğitim Komisyonunun yaptığı tâdilât, Savunma camiasının ve Eğitim camiasının ihtiyaçlarını en iyi bir şekilde telif etmiş durumdadır. Bunun sebepleri nelerdir? Yedek asker öğretmenler müessesesinin bu kanunla 10 sene için devamlı bir müessese haline getirilmesine karşı Millî Savunma Komisyonu raporunda rastlanan muhalefet, esas itibarıyla Silâhlı Kuvvetlerimizin teknik silâh ve cihazlarının kullanılmasında lise ve muadili okul mezunlarına büyük ölçüde ihtiyaç bulunduğu esasa dayandırılmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım; bendeniz o kanaatteyim ki, Silâhlı Kuvvetlerimizin teknik personele olan ihtiyacı, daha uzun vâdeli temellere dayandırılarak karşılanması lâzımgelen bir ihti-

yaçtır. Aslında mesele şundan doğmaktadır: Gerek sivil sektörün, gerek askerî sektörün teknik personele veya muayyen teknik bilgileri uzun vâdeli olarak sağlayan personele ihtiyaçları o kadar fazladır ki, bu muazzam talep bilhassa Silâhlı Kuvvetlerimizde baskısını duyurmaktadır. Bunun sebebi gayet basittir. Çünkü, sivil sektör daha yüksek ücretler temin edebilmektedir. Bunun yanında, üstelik, Savunma camiamızda sıkı disiplin kaidelerinin uygulanması muhtemel tâliplerin sivil sektörü tercih etmeleri sonucunu doğurmaktadır. Bundan evvelki bütçe müzakerelerinde yapılan açıklamalar göstermiştir ki, Ordudan istifalar bilhassa teknik personel arasında olmuştur. Asıl mesele; teknik personel talep ve arzının muvazenesi haline gelmesindedir. Arz talebe genel olarak yaklaştığı takdirdedir ki, Silâhlı Kuvvetlerimizdeki teknik personel buhranı hafifletilebilecektir. Bunun dışındaki tedbirler muvakkat olmaya mahkûmdur. «Paniatif» olmaktan ileriye gidemeyecektir.

Muhterem arkadaşlar; önümüzde eğitim hakkında iki önemli rapor vardır. Her iki raporda da eğitimin esası olarak genel ilköğretime öncelik verilmektedir. Bu raporlarda, aynı zamanda, teknik öğretimin genel kültür eğitimi karşısında artırılmasına da büyük önem verilmektedir. Ancak, teknik okullarımız artırılacak olursa, herşeyden evvel, buna muvazi olarak ilk öğretim seferberliğinin gerçekleşmesi lâzımdır; aksi halde, bu teknik okullara öğrenici bulmak kabul olamaz. İlkokul seferberliği sayesinde teknik okullara yeter sayıda öğrenci gönderecek duruma gelmezsek, o takdirde teknik okullar, istediğimiz sayıda açılabilir, tam kapasite ile çalışamayacaklardır. Görülüyor ki, ilköğretim temel eğitimidir ve kalkınmamızın bellibaşlı şartlarından birini teşkil eder. Ancak, ilköğretim geliştiği takdirde teknik okullardan teknik eleman yetiştirilmesi imkân dâhiline girecektir. Bu olmadığı takdirde teknik eleman miktarı gittikçe azalacak ve bunun neticesinde Savunma camiasının ihtiyacı da karşılanamayacaktır. Şu halde, uzun vâdede teknik elemanın sağlam ve daimî olarak Orduya temini, ilköğretim seferberliğinin muvaffakiyetine bağlı bulunmaktadır. Kaldı ki, önümüzde bulunan kanun teklifi Millî Savunma Bakanlığının ihtiyaçlarına bir kalemde göz yummuş bir

kauun teklifi de değildir. Siyasi konjoktüre göre, Silâhlı Kuvvetlerin muayyen bir yıl içindeki müşahhas ihtiyaçlarına göre ve aynı zamanda yıl içindeki eğitim programının tahakkukunun gerektirdiği ihtiyaçlara göre, iki bakanlık karşı karşıya gelecek ve ne kadar yedek askerinin Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilmesi gerektiğini her yıl tâyin ve tesbit edeceklerdir. Böyle olunca, Millî Eğitim seferberliğinin ilköğretim kolunu yürütmek maksadiyle Silâhlı Kuvvetler ihtiyaçlarının külliye göz önünde tutulmadığı iddiası ve bu iddiaya dayanır görünen endişeler yerinde değildir.

Bunun yanında bir nokta daha vardır. Sayın Etem Boransü, Millî Savunma Komisyonu adına şunu belirttiler. Dediler ki, NATO bize teknik eleman azlığı yüzünden en modern silâhların verilmesini tavsiye etmiyor. Bu husus kısmen doğru olmakla beraber, öyle sanıyorum ki, NATO nun bu noktada öteden beri ileri sürmekte olduğu klâsik tavsiye, yedek subaylar yoluyla kısa hizmetli teknik personel bulmak değil, fakat uzun vâdeli mukavelelere dayanarak uzun hizmetli subay astsubay ve teknik personel müessesesini genişletmek yolundadır. Malesef, Orduda, yalnız teknik personel bakımından değil, her nevi uzun süreli personelde subay ve astsubay darlığının mevcud olduğunu unutmamak lâzımdır.

Bir nokta daha vardır: Vurucu kuvvetlerin, yeni pantomik tümenlerin eğitimi o derece ileri bir eğitimidir ki, sadece teknik personelin değil, erlerin dahi ciddi bir ilköğretime tâbi tutulmuş olması zaruridir.

İlk öğretimden geçmiş erlerin sayısı artırılırsa Türk Silâhlı Kuvvetlerinin eğitim seviyesi ve savaş gücü çok yükselecektir. Üstelik, ordu kendi bünyesi içinde okuma yazma öğretimi yapmak külfetinden kurtulacak, bütün gayretini askerî eğitime hasretmek imkânını bulacaktır.

Mesele iki ihtiyacı telif etme meselesidir. Gerek ordunun teknik ihtiyaçlarının karşılanması, gerek umumi eğitim seviyesinin yükselmesi uzun vâdede ilk öğretim serberberliği sayesinde, sağlama bağlanacaktır. Bunun yanında, dâvamızın memlekette cehaleti yenmek, kalkınma için zaruri kültürü yaymak ve nihayet, demokratik rejimin yerleşmesi için lüzumlu vasatı yaratmak bakımından hayati ehemmiyeti izahtan vârestedir.

Görülüyor ki, mesele uzun vâdelidir. Böyle

görüldüğü takdirde, kanun teklifi Savunma camiasının aleyhinde her hangi bir unsuru ihtiva etmemektedir. Aksine, tamamen lehinde olan unsurları getirmektedir.

Böyle olduğu içindir ki, kurmay subaylardan müteşekkil olanı Millî Birlik Komitesi, en büyük başarılarından birini teşkil eden 97 sayılı Kanunu çıkarmakta tereddüt etmemiştir.

Kısa vâdenin meselelerine gelince; kısa vâdede, eğer siyasi konjonktür gerektirirse, harb tehlikesi ortaya çıkarsa veya Ordunun teknik elemana ihtiyacı birden bire fevkalâde artış gösterirse, bu hususlar iki Bakanlık arasında anlaşma ile tesbit edileceğine göre, bu askerî ihtiyaçları temin etmek imkânı daima mahfuz tutulmuştur. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Hüseyin Ataman. Yok...

Ferda Güley.

FERDA GÜLEY — Muhterem arkadaşlarım, lise mezunlarının yedek subay öğretmen olmaları İnkılâp İdaresinin en güzel bir eseridir. Tatbikatta her ne kadar uygun olmıyan ve ıstırap verici şeyler zuhur etmişse de bu müessese tatbikata konduğu günden bu yana maarif müessesine geniş ölçüde yararlı olmuştur. 300 gencin polis olmasını derpiş eden tasarı münasebetiyle de arz etmiştim, elde bir kaynak var. Vaktiyle yedek subay olan ve şimdi bu statünün dışında bırakılan, bizim 1011 civarında sandığımız, sabahleyin Millî Savunma Bakanımız Orgeneralin ifadesinden, 5 bin civarında olduğunu öğrendiğimiz bu kaynağa bütün sektörlerde cemiyetimizin ihtiyacı vardır. Herkes bu kaynaktan faydalanmak istiyor. Malın evvelâ sahibini tâyin edelim. Malın sahibi kimdir? Şüphesiz her şeyin sahibi millettir. Milletten sonra; askerlik çağına girmiş olan bu gençlerin sahibi Hükümetin ön tarafında şimdi oturmakta olan Millî Müdafaa Vekilidir, yani Millî Müdafaa Vekâletidir.

Deniyor ki, Kara, Deniz Hava kuvvetlerinde, bugünkü modern harb tekniği zaruretleri dolayısıyla lise tahsili yapmış olan bu gençlere benim şiddetle ihtiyacım vardır. Bunun üzerinde durmak zaittir. Hepiniz kabul buyurursunuz ki, bugün gerçekten çeşitli branşlarda lise tahsilinden gelmiş gençlere kuvvetlerimizin büyük ihtiyacı aşikârdır. Bu arada bu büyük ihtiyacı duyan bir ikinci ordu ve bir ikinci Millî Müdafaa temsilciliği vardır. Bu da Maarif mensuplarıdır. Nasıl bir ordu istiklâlimizi savunuyorsa, istiklâ-

linizi garanti altına alıyorsa, Maarif ordusu da istikbalimizi garanti eder. Şimdi Maarif ordusu mensupları, bunları bize verin diyor. Bunların ikinci derecede sahibi durumundadır, bu muhakkaktır. Her iki ordu, başlarını bir araya getirerek, muayyen zamanda askerliğini yaptıktan sonra geri kalan müddetlerini Maarif ordusu içinde geçmesini haklı görüyorlar. Tasarı bu görüşün bir ifadesi olarak gelmiştir. Böyle olduğu halde ikisi arasında orta bir nokta yok. Millî Müdafaa Vekili Orgeneral burada noktai nazarlarını ifade ettiler. Bir defa bu Meclis, lise mezunu gençlerin er olmasını, bunların bir kısmının jandarmaya tefrik edilmesini, jandarmaya tefrik edilenlerden artan 300 ünün polis kadrosuna alınmasını kanunlaştırmıştır. Aynı Meclis bu tasarı ile altı aylık hizmetten sonra bin kadarını okuma yazma taburlarında istihdam edilmek üzere Millî Müdafaa kadrosuna bıraktıktan sonra geri kalan kısmının Maarif Bakanlığı kadrosuna intikal ettirmek sureti ile öğretmen olarak istihdam etmeyi derpiş ediyor ki, 15 - 20 gün aralıkla çıkan iki tasarı arasında bir çelişme olur. Meclis kendisi ile bir çelişme haline düşer. O halde ne yapmalı? Maarifin bu ihtiyacı inkâr edilemez. İşte büyük, esaslı radikal tedbirler almak suretiyle öğretmen okullarını çoğaltarak öğretmen yetiştirelim. 1970 senesine kadar Maarifin ihtiyacını, bunları bırakmak suretiyle halledelim. Evvelâ mal sahibi diyor ki, benim ihtiyacım var, benim cebimdeki parayı alabilmek için evvelâ benim rızamı alacaksınız. Ben ekmecek alacağım. Sen bir dilim ekmelekle idare et, geri kalanını ben alacağım diyor. Bu doğru olur mu? Buna bir ortalaması nasıl bulunabilir. Bir kısmı erlik yaparsa; top çavuşluğu, nişancı veya teknik eleman olarak er statüsüne tâbi olarak, akşam boru ile yatar, boru ile kalkar, boru ile hamama giderse; bunun yanında bir kısmını da öğretmen yaparsanız bu olmaz arkadaşlar. İkisi de liseyi bitirmiştir. 300 tanesi polis oluyor, Amerika'ya gönderiliyor, Umum Müdürlüğe kadar yükseltiliyor. Bir tanesi köyde öğretmen. Öğretmen statüsü içinde maaş alıyor, öğretmen odasında yatıyor. Bu seneki tatbikatın ilk olması dolayısıyla bazı hatalar olmuştur.

Elbette önümüzdeki yıllarda bunlar ıslâh edilecektir. Bu öğretmenler seyahat edecekler ve öğretmen maaşı alacaklardır. Bir taraftan öğretmen maaşı alıyor, bir taraftan topta nişancı, ça-

vuş, teknik uzman, er, telefon ve santral başında, radarda teknik eleman olarak bulunuyor. Nedir aldığı maaş? Bugün bir erin almış olduğu ve bu bütçe yılında kabul buyurduğunuz maaş. Boru ile yat, boru ile kalk. Talim - terbiye gören bu arkadaşları, lise mezunu olan bu gençleri bu derece birbirinden farklı üç statüye tefrik etmek, istihdam etmek kolay mıdır, mümkün müdür? Nasıl olabilir? Evvelâ bu gençlerin er olduğunu kabul edeceğiz. Millî Savunma, onlara ihtiyacım var diyor. Er olarak isterim diyor. 6 bini sizin olsun. Şimdi nasıl faydalanalım? 300 ünü jandarma yaptık, 300 ü bilâhara polis olacaklar, olsunlar. Şimdi er olarak 6 ay talim terbiye gördükten sonra, Nisan ayında celbetsek Eylül'e kadar 6 ay hizmet ettikten sonra, eskiden acemi devre dedikleri, devreyi geçirdikten sonra onlara, tüfek verilebilir ve yemin ederek Türk ordusunun askeri olur. Zaten Eylül ayı gelince, Eylülün nihayetinde tedrisat başlıyor, Ekimden Mayıs'a kadar sekiz ay devam ediyor. Bunun altı ayı er diğer kısmı da maarifte öğretmen olarak istihdam edilmek üzere geçiyor. Yalnız okuma - yazma taburlarında ne kadar kalması icabediyorsa, ihtiyaçları ne ise bunlar o kadar orada bırakılıyor. Bunlar sekiz ders yılı içinde Maariften maaşlarını alacaklar ve hepsi aynı statüde bulunacaklardır.

Sekiz ay sonunda Haziranda tekrar kıtalarına, müretteboldukları yerlere gideceklerdir.

24 ayın sekiz aylık ders yılını maarifte, on altı ayını iki defada orduda, kıtada, kışlada geçireceklerdir. Bu suretle bunlar için birbirinden ayrı statü, üç ayrı istihdam tarzı tezadı kalkmış olacaktır. Bu suretle her iki tarafın ihtiyaçları da giderilmiş olur kanaatindeyim.

Eğer bu görüş Yüksek Heyetinizce tavsibedilirse, tahsisen Millî Müdafaa Vekili Orgeneral katılırsa Maarifçi arkadaşlarımızın da derhal kabul edeceklerini temaslarımla görüyorum. Esasen bu bilginin bir kısmını da onlardan almış bulunuyorum. Bu takdirde mesele hallediliyor demektir. Bunu arz etmek için rahatsız ettim, özür dilerim.

BAŞKAN — Millî Savunma Bakanı, buyurunuz.

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE MİLLÎ SAVUNMA BAKANI VEKİLİ FAHRİ ÖZDİLEK — Muhterem arkadaşlarım, ben Ankara'da yüzbaşı olarak vazife görürken maarifin ilkokul

muallimi ihtiyacının 60 bin olduğunu söylüyorlardı. Ben 60 yaşımı geçiyorum, hâlâ 60 bin küsur ilkökul muallimine ihtiyaç var. Eğer bu ihtiyaç Millî Savunma Bakanlığı câmiyasından, 1111 sayılı Kanununun icaplarına göre iki sene askerlik yapacak insanlardan tamamlanmak isteniyorsa, ordudan bu miktarı azaltalım ve maarifi takviye edelim. Demek istemiyorum ki, çocuklarımızı okutmıyalım. Benim torunlarım da mektepte okuyor. Bu bir ihtiyaçtır. Aneak Silâhlı Kuvvetlerimiz emrine verilen teknik vasıtaların kullanılmasını gereği gibi öğrenmek ve muasır devletler seviyesine ulaşmak ve onlara ayak uydurmak zaruretindeyiz. Amerika askerî yardım yaparken, bunları kullanabilecek erlerimizden olup olmadığına bakıyorlar ve ona göre teknik silâhlar veriyorlar. Aramızda bütün ordularda temsilcileri vardır. Her gün kıtalarımızı dolaşarak tesbit ederler. Bunları gördüklerinden dolayı, yardımlar bize arzu ettiğimiz nisbette teveccüh edemiyor.

Muhterem arkadaşlarım, size bir defa daha arz etmekte fayda mülâhaza ediyorum : İki zümreye ayrılmış olan cihanın bu hazırlığının neye müncer olacağını, hangi gün nasıl bir vaziyetin meydana geleceğini her halde düşünmekte ve birçok endişeler duymaktayız. Harbe hazırlık babında her türlü hareket ve fedakârlık yapmak da bir vecibedir. NATO camiasında, stratejik istikamette en evvel biz görülmüyoruz. Binaenaleyh, her hangi bir hareketin bize teveccühünü her an beklemek ve bir baskına uğramak mümkün olabilir. İlkokul öğretmeni olarak, mutlaka ordudan bir yardım talebi mevzuubahis ise, acaba orduya silâh altına gelen okuma - yazma bilmiyen şahıslar okumuyor mu ve bu işle meşgul olunmuyor mu? Her sene 89 - 120 bin kişiye 4 ay doğru dan doğru ya okuma - yazma taburlarında, ondan sonra iki sene de müstemirren kıtada kendilerine okuma - yazma dersi verilmektedir. Bu suretle Millî Müdafaa mensupları, maarif ordusunun okutamadığı yaşlı çocukları okutmak suretiyle onları desteklemektedirler.

Arkadaşlarımız haklı olarak bir çok mevzulara temas ettiler. Bizim acemi er müddetimiz altı aydır. Acemilerden onbaşı olacaklar için iki ay, çavuş olacaklar için ayrıca iki ki on ay geçiyor. Bu gibilerden bize artan zaman 14 aydır.

Ayrıca arkadaşların ifade ettikleri gibi, ilk tahsil görmüş çocukları nazarı itibara alacak olursak, ordunun küçük saflarında liderlik yapacakları nereden buluruz?

Yine arkadaşlarımız haklı olarak Pantomik tümenlerden bahsettiler.

Eskiden müdafaa cephesi altı, taarruz cephesi üç kilometre idi. Şimdi müdafaa cephesi için 20 - 25 kilometre verilmektedir. Müstakil ve küçük birlikler halinde muharebeye devam eden küçük toplulukların bir lidere ihtiyacı vardır. Akli başında, komutanının arzularını anlayabilir, biraz da kendi insiyatifi ile hareket edebilir, askerî bilgileri haiz küçük liderlere ihtiyaç vardır. Bunlar da ilk tahsil görmüş çocuklarımızdır. Ordudan bunları aldığımız gün, yarın ne suretle tecelli edeceğini bilmediğimiz için bir tehlike karşısında ordu saflarında garip bir boşluk husule gelebilir.

Yine yüksek mâlûmlarımız olduğu veçhile eski tümen teşkilâtlarını kaldırarak pantomik tümen teşkilâtı kurduk. Birçok birliklerin kadrolarında kısıntı yapmak suretiyle, insandan tasarruf ettik ve teknik silâh ve vasıtalarından âzami istifade şartına yöneldik. Bu durum karşısında lise mezunlarının maarife yardımcı olarak verilmesinin ordumuzu ne derece tahribedeceğini yüksek takdirlerinize arz ederim.

Bu çocuklarımızı bizde istihdam edildikten sonra başka bir tarafa verilmeleri de imkân dâhilinde değildir. Çünkü bunların nakliye meselesi de bize aittir. Millî Savunmanın bütçesi Yüksek Meclisinizce kabul edilmiştir. Ordudaki izinli miktarını çoğaltmak suretiyle dahi tasarruf yoluna gittiğimiz ve ihtiyaçlarımızı tam olarak karşılamadığımız bir devrede Millî Savunmaya böyle bir külfetin yükletilmesinin doğru olup olmayacağını yine takdirlerinize arz ediyorum.

Millî Eğitim yalnız erkek çocuklarımızdan değil, liseyi bitiren kız çocuklarımızdan da istifade etmelidir. Lise tahsilini bitiren kızlarımız bu hizmete alınmak için teşvik edilmelidir. Bu hususu yapmışlar mıdır? Emekli birçok arkadaşlarımız vardır. Bunlar bugün emekli tahsisatı ile geçinememekte ve çalışmayı bir zaruret olarak duymaktadırlar. Muayyen ücret vermek suretiyle bu tecrübeli arkadaşlardan eğitim seferberliğinde istifade edemez miyiz? Niçin ordudan

kaynak arıyoruz da başka taraftan aramıyoruz? Bunu takdirlerinize arz ederim.

Mâruzatım bundan ibarettir., (Alkışlar ve bravo sesleri)

BAŞKAN — Cevdet Geboloğlu.

CEVDET GEBOLOĞLU — Vazgeçtim efendim.

BAŞKAN — Tasarının tümü üzerinde başka söz isteyen yoktur.

Buyurun, Komisyon.

MİLLÎ EĞİTİM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ
REŞAT TARDU — Muhterem arkadaşlarım; öğleden evvel ve öğleden sonra konuşan arkadaşlar mevzuu muhtelif cepheleriyle ele aldılar. Konuşulan ve huzurunuzda sizlere sunulan görüşleri mümkün olduğu kadar tekrarlamadan mevzuun kısa bir tablosunu yapmak ve yüksek kararımızı vermeden evvel bu kanun teklifinin hedefini biraz daha etraflı bir şekilde, cevapsız kalan kısımlarıyla belirtmek istiyorum.

Efendim; Millî Eğitim Bakanlığı ilköğretim mevzuunda şüphesiz ki, gece gündüz çalışmaktadır. Yine Millî Birlik Komitesinin büyük emellerinden birisi olarak İlköğretim Kanunu çıkarılmış ve tatbikına sekiz aydan beri geçilmiş bulunmaktadır.

Bizim, bir öğretmen yetiştirme mevzuumuz vardır. Sayın Orgeneral temas buyurdular, «memlekette öğretmen yetiştirilmek suretiyle ilköğretim mevzuu halledilmeye çalışılsın» dediler.

Hâdisat şöyledir : Bundan on sene evvel almış bin öğretmene ihtiyaç vardı. Bugün bu ihtiyaç 92 bine çıkmıştır. Yetişen öğretmenler ile mesafe kapatılamamaktadır. Normal şartlar altında bunu kapatmaya yetişenler kâfi gelmiyor, talebe sayıları mütemediyen artıyor. İstatistiklere bakacak olursanız on sene evvel talebe miktarı bir buçuk milyon ise bugün iki buçuk milyondur. Nisbet yine yüzde ellidir. Bu gidişle bu meseleyi halletmeye imkân yoktur, yahut bu imkân çok zayıftır.

Bunu düşünen Millî Birlik Komitesi, hepimizin takdir buyuracağı gibi, kendi hükümetleri devrinde, en dikkate lâyık olan bir ıslâhat projesini, bir kalkınma projesini tatbik mevkiine koymuştur. Hepiniz biliyorsunuz ki, bu, takdirde, göğsümüz kabararak, göz yaşlarıyla seyrettiğimiz 97 sayılı Kanununun tatbikatıdır. Bu kanunun ne

getirdiğini arkadaşlar anlattılar, onun için tek-rarını zait görüyorum. Asırlarca okul görmemiş köylerimize okul getirdiler. Münevvere Türkiye'yi yakından tanıma imkânı verilmiştir. Memleket içinde yarattığı akisler yıllar geçtikçe daha da iyi anlaşılacaktır. Yıllar geçtikçe, verimli neticelerini gördükçe onunla olan alâkamız devam edecektir. Memleket dışında da aynı akisleri yapmıştır. Cenevre'de toplanan Milletlerarası bir konferansta, bu toplantıya gelen delegeler, bu yapılan hareketi takdirle anmışlar ve bizleri tebrik etmişlerdir. Aman neticeleri hakkında bize bilgi verin demişlerdir. Demek ki, memleket içinde ve dışında radikal hâdiselerin önüne geçilmek suretiyle bir hamle yapılmıştır.

Hâdiselerin önünde arkasında yer alması, bizi sevk eden günlük icraatın üzerine çıkaran bir çalışma ve hamle yapılması, konusu ile bütün dünya meşgul olduğuna göre, bu bizim için de hakikaten övünülecek bir adım olmuştur.

Maarif Vekâleti temsilcilerine sordum, meslek içinde bu işlerle ilgili yüzlerce insana danıştım. Deneme müspettir, hattâ yüzde 99 müspettir. Şimdi böyle bir hamle içinde ne yaptık? 22 bin yedek subaylığı gelmiş olan, lise derecesinde tahsil gören insanı köylere sevk ettik. Arkadaşların anlattıkları gibi, zaten 12 bin öğretmen okulu mezunu vardı, onlar meslekte kaldılar. Askerlik hizmeti bittikten sonra meslekte kalacaklardır. Lise ve muadili okul mezunları 10 bin kişiyi müstakil bir okul idare etmek üzere köylere gönderdik veya kendilerine bir sınıf verildi.

Manzara şudur : Gelecek sene bu vakitler, hattâ Haziran sonunda bu arkadaşlar Millî Eğitim ailesinden ayrılacaklardır. Son üç aylık hizmetlerini yapacaklar ve ondan sonra kendi hayatlarına döneceklerdir. 10 bin kişinin yeri açık kalacaktır.

Dâva budur. Öyle bir hamle yapılmıştır ki demin arz ettiğim gibi, artan nüfus karşısında aldığımız tedbirler, daima geri kala kala aldığımız tedbirler geri kalıyor ve yaptığımız hizmetler yanında sığrama düşük oluyor. Onun için hamle gücümüzün akıbetleri üzerinde durmak mecburiyetindeyiz. Aksi halde okul gören köylerimiz bu takdirde mektepten mahrum kalacaklardır. Bunun yanı sıra tabii öğretmen okulları mezunlarından normal olarak dört - beş bin kişi celbedilmektedir. Maarif kadrosundan da

4 - 5 bin kişi eksilmiş olacaktır. Onun için bu açığı yeni gelecek mezunlarla kapatmaya imkân yoktur.

Sayın Orgeneralin temas ettikleri gibi türlü tedbirlerle bu açık kapatılmaya çalışılmış ve fakat yapılan hesaplar bize göstermiştir ki bunların yerini doldurmak mümkün değildir.

Esasen İlköğretim Kanunu ile muvakkat öğretmen miktarı artırılmış, bunun için bütün kapılar zorlanmış, ortaokullar mezunları ve emeklilerden faydalanılmıştır. Halen lise mezunları gençler kurslardan geçirilmek suretiyle ilköğretimde kullanılmaktadır.

Bütün tedbirlere rağmen gelecek sene büyük bir sarsıntı olacaktır. Bu mesele gelip geçici, ufak tefek tedbirlerle karşılanmaz.

Şimdi meselenin başka veçhelerini arz etmeye geçiyorum :

Millî Savunma Komisyonu bu kanunun ret sebebi olarak iki nokta üzerinde durmuştur. Bu noktalardan birisi, «1961 - 1962 ders yılı için Millî eğitim kadrolarında bir ihtiyacın olmadığıdır. Bunun için de böyle bir kanunu acele çıkarmaya lüzum yoktur.» İkincisi Millî Müdafaa ile, memleket müdafaa gücü ile alakasıdır. Bu iki noktaya dayanılarak kanunu reddetmiştir.

Şimdi, evvelâ birinci nokta üzerinde duralım. Bu kanunun acele çıkmasına lüzum var mıdır? Şimdi arz ettiğim sebeplere göre, vardır. Bunlar nedir? Şimdi kanunun muhtevasını tetkik buyduğunuz zaman görülecektir ki, bundan sonra, yani 97 sayılı Kanunun neşri tarihi olan 15 Ekim 1960 tarihinden sonra mezun olanlar er olarak kıtalara gönderilecek askerlik vazifelerini yapacaklardır. Bunlar bugün yarın askere alınacaklardır. Hizmetlerinin büyük kısmını yaptıktan sonra, onun için bir değişiklik olacaktır. Öğretmen kadrolarının konmasında biraz geç kalmış olur.

İkincisi, bu kanun teklifinde deniyor ki, «evvelâ 6 aylık askerlik hizmetini yapsın.» O halde bu 6 aylık müddet 1961 - 1962 ders yılında yapılacaktır. Martta alınıp Ağustos sonuna kadar askerliği bitmiş olmalıdır ki, kanun teklifi ile getirilen maksat hâsıl olabilsin, yani onların 6 aylık askerlik eğitimleri bitmiş olsun, ondan sonra maariife intikali mümkün olabilsin.

Bunun bu sene için düşünülmesi gerek, Millî Eğitim ve gerekse Millî Savunma bakımından elzemdir. Bu sene öğretmen ihtiyacını karşılamış

olması bu kanunun şimdiden çıkarılmış olduğu kanaatine bizi götüremez. 97 numaralı Kanunun pek çok faideler getirmiş olmasına rağmen bâzi eksik tarafları da olmuştur. O da âni olarak tatbâkına geçilmiş olmasıdır. Bu da birtakım şikâyetlere sebeb olmuş ve nihayet Meclis kürsüsüne kadar intikal ettirilmiştir. 15 Ekim 1960 tan sonra lise ve muadili okullardan mezun olup da askerlikleri gelmiş olanlardan öğretmen olarak faydalanabilmek ve bunlardan boşalacak 10 bin kişinin yerini kısmen olsun doldurabilmek için şimdiden harekete geçmek lâzımdır. Bu sebeple kanunun şimdi çıkarılması şarttır. Şimdi çıkarılmadığı takdirde gelecek iktidarlar binbir siyasi konular karşısında bu konuyu ele almaya kadar geç kalmış olur. Bunun cevabını bu şekilde verdikten sonra Millî Müdafaa Bakanlığımızla olan alakasını arz edeyim. Sayın Orgeneralin ifadesini dikkatle dinledim. Vazifeli olarak dinledim. Aynı şeyleri Millî Eğitim Komisyonunda da salâhiyetli kurumlardan dinledik. Ondan sonradır ki, ortalama bir hal şekli bulup komisyon teklifini huzuruza getirdiğimiz şekle soktuk. Türkiye'de aslında bir taraflı düşünce yoktur.

Devlet ve millet olarak gelecek sene karşımıza çıkacak olan bir tabloyu arz etmek istiyorum. Biplerce mektebin kapısına kilit takıp, onları bir tarafa atmanın millet hayatında uyandıracığı maddi ve mânevi akislerin neticelerini yüksek takdirlerinize bırakıyorum. Demek ki, şimdi, Millî Müdafaa gücünü hiçbir surette zaifa uğratmamakta ve ayrıca bu kanunla 97 sayılı Kanundan bir salâhiyet istenmemektedir. Bilâkis 97 sayılı Kanunun getirmiş olduğu müeyyideler neticesinde yapılacak olan sıçramalarla muhtemel sarsıntıları önlemeye çalışılan bir intikal devresi kanunu olacaktır. Bunun lütfen böylece kabul edilmesini istirham ediyorum.

Gene bir noktayı ifade etmek isterim : Bu kanun 97 sayılı Kanuna göre tek taraflı bir maarif düşüncesine yer verileceği hususundaki fikre asla razı değiliz.

Çok güzel ifade buyuruldu. Benden evvel konuşan arkadaşlar ve Sayın Orgeneral aynı hassasiyeti gösterdiler. Milletçe kalkınmamızın şartı şu cehaleti ortadan kaldırmak, sekiz on sene içinde İran hududuna teslim etmek, yahut daha uzaklara göndermektir. (Alkışlar) Bunun

tabii olan yolu normal olarak öğretmen yetiştirmektedir. Millî Savunma ne yapsın? Ben bakanlık olarak konuşmuyorum, bir arkadaşımız olarak konuşuyorum. Muallim kolay kolay yetişmez. En çok altı senede, en az da 3 senede yetişir. Bundan dolayı millet, Millî Birlik Komitesine müteşekkirdir. Kanun tasarısının müzakeresi dolayısıyla komisyonda Millî Savunma Bakanlığı temsilcilerinden aldığım bilgiye göre arz ediyorum; ordu temel merkezlerinde halen 400 öğretmen bulunuyor. Biz bunu bine iblâğ ederek ordunun temel eğitim merkezleri için lüzumlu öğretmen ihtiyaçlarını ayırdık. Ondan sonra Öğretmen Okulu menşeli olanlardan 6 aylık eğitimi bitirenler Eylül başında Maarife gelecekler ilki ders yılı öğretmen olarak hizmet edecekler. Ayrıca lise ve muadili okullar mezunları için, her iki bakanlıkça varılacak anlaşmaya göre, ihtiyaçlar tedricen azaltılacaktır. Meselâ bu sene, 3 500 alınırsa, gelecek sene bu 3 000 e indirilecek ve her sene tedricen azaltılacaktır.

Arkadaşlarım çok iyi belirttiler, son sözlerimi affınıza sığınarak söylüyorum, çünkü ilköğretimin ehemmiyetini hepimiz takdir edersiniz: İlköğretim artık bir maarif meselesi değildir. Türk Milletinin bütün çabalarının her istikametinde birinci derecede ehemmiyeti olan bir meseledir. Ordu içindedir, fabrika içindedir, tarım içindedir. İyi bir vatandaş olmak ve hakiki demokrasiyi kurabilmek için mutlaka halledilmesi lâzım, temel bir konudur. Hattâ şayanı şükran olan bâzi sözler işittim. Başvekâlet Devlet Plânlama Teşkilâtında çalışan genç unsurlara ilköğretimden neyi anlıyorsunuz diye sorduğumda, onlar bana «İlköğretim, plânlamanın başında gelen temel dâvadır.», dediler. Binaenaleyh, başlanmış bir hamle var, Sayın Orgeneralden ve Hükümetten istirham ediyorum, şimdi bir sıçrama yapıldıktan sonra gelecek sene meydana gelecek olan bir düşüşü, bir sarsıntıyı önleyecek tedbirlerin şimdiden alınmasına ihtiyaç vardır. Aranızda yetişmiş bir arkadaşımız sıfatıyla meslekte yetişmiş arkadaşlarla birlikte düşünülerek bu tasarı huzuruza getirilmiş bulunuyor. Takdir Yüksek Meclisindir. Hürmet ve saygılarımla.

BASKAN — Bir sual var, efendim.

FERDA GÜLEY — Sayın Komisyon Sözcüsünden şu hususu cevaplandırmasını rica edi-

yorum: İntikal devresinin bir zarureti ile karşı karşıyayız. Acaba bu tasarıda derpiş edilen istek sadece 1962 yılına mı munhasır olsun ve tahsis edilsin? Elbette yeni gelecek iktidar bu hususta bir karar alacaktır. 9 sene için Millî Savunma Bakanlığını serbest bırakmak kabul buyurulur mu?

BAŞKAN — Reşat Tardu.

REŞAT TARDU — Efendim, bendeniz şahsi görüşümü arz ediyorum. Komisyon arkadaşlarım benim kanaatimi biliyorlar. Sayın arkadaşımız bilirler ki, bir yılda muallim yetişmez. Orta mektep muallimleri altı yılda, diğerleri de üç yılda yetişirler. Bugün öğretmen yetiştirmeye başlasak dahi meyvesini ancak altı yıl sonra alabiliriz. Öğretmen okullarının 3 - 5 nci sınıfında olanlarının yerleri şimdiden hazır. Bu açığı kolay kolay kapayamayız. Şimdi bu ameliyeyi sarsıntısız ve normal bir öğretmen yetiştirme rejimine intikal ettirirken bundan büyük kazançlarımız olacağına, Türk Ordusunun da bundan büyük faydalar sağlayacağına inanıyorum.

COŞKUN KIRCA — Efendim, Millî Eğitim Bakanı burada bulunmadığına göre, acaba Sayın Sözcü, Komisyonda Millî Eğitim Bakanlığı temsilcilerinin bu kanunun lehinde mi aleyhinde mi bulunduğunu tasrih edebilirler mi?

MİLLÎ EĞİTİM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ
REŞAT TARDU — Evet efendim. Millî Eğitim Bakanlığı temsilcilerini çağırdık, mütalâalarını aldık. Gelecek sene başlarına geleceği bildikleri için bunu şükranla karşıladılar ve Yüksek Meclise teşekkür ettiler.

COŞKUN KIRCA — Bir soru daha efendim, bu kanun teklifi hakkında iki bakanlığın ve Komisyonun değişik kanaatlerde olduğu anlaşılıyor. Acaba Hükümet, icra organı olarak müşterek kanaatleri komisyona aksettirmiş midir?

REŞAT TARDU — Hayır aksettirmemiştir. Zannediyorum, Sayın Orgeneral Hükümetin temsilcisi olduğuna göre düşüncelerini huzuru-nuzda ifade etmişlerdir.

BAŞKAN — Başbakan Yardımcısı.

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE MİLLÎ SAVUNMA BAKANI VEKİLİ FAHRİ ÖZDİLEK — Efendim, evvelce kabul edilmiş bir kanunla ilk tahsil mecburiyeti konulmuş bulunmaktadır. Bu hususta her türlü tedbirin ittihaz edilmesinin lüzumu karşısında, bu hizmeti inkâr etmek

ve bunun dışında bir fikre kapılmak yersizdir. Ancak benim mâruzatım, ne zaman tecelli edeceğini bilemediğimiz bir silâh patlaması halinde ordunun kendisine verilmiş olan unsurların bu durum karşısında bir imkâna mazhar olmasını temin sadedindedir.

Arkadaşımız haklı olarak ilk tahsil müddeti üzerinde durdular. Geçen sene, Komitenin bir üyesi sıfatıyla, severek katıldığım bir kanaata bugün de katılmak lüzumunu hissediyorum. Bu mevzuun huzurunuzda didiklenmesini çok haklı buluyorum. Dün Komite üyesi olarak imzayı koydum, bugün de Komite üyesiyim. Her iki mevzu üzerinde düşünmek bana düşüyor. Ancak daha ileriki senelere sârî olmak üzere tedbir almak Millî Savunma Bakanlığını müşkül vaziyete sokabilir. Binaenaleyh bu kanunun reddi hakkında Millî Savunma Komisyonu ile hemfikiriz. Acaba seçimlerden sonraya kalmasını ve bunu gelecek arkadaşların yapmasını uygun görmezler mi? Onlar da bizim kadar vatanperver insanlar değiller midir? Müsaade buyurun, Millî Savunma Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında bir anlaşmazlık varsa kendi aralarında halletsinler, anlaşma olmadığı takdirde Devlet Reisini hâkem vaziyetine sokarak birtakım tedabire gidelim. Yalnız, böyle bir kanunla bizim elimizi kolumuzu bağlamayın. Bizden sonra gelecek olan vatanperver arkadaşlar bütün tedbirleri alsınlar.

İlk konuşmamda ifade ettiğim gibi, ben yüzbaşı iken, Millî Eğitimin ihtiyacı 60 bin idi. Şimdi, 60 binden fazladır. Bu birkaç sene içinde halledilecek bir mesele değildir. Üzerinde bütün teferruatı ile durulması icabeden bir iştir. Yabancı memleketlerde tahsil şahsın kendi imkânlarına bağlanmıştır. Biz fazla külfete girmişiz. Ordu safalarında 4096 tane manga kumandanına ihtiyacımız vardır. Her mangada teknik silâhlar vardır, her mangaya bir lider lâzımdır. Ordumuzun bugünkü pentomik atom harbine ayak uydurabilmesi için bu liderlere ihtiyacımız vardır. Mangalarımız bu liderlere mâlik olmazlarsa tahsili az olan çocuklarımız, kumanda mevkiinde olan arkadaşlarımızın vereceği emirleri yerine getiremeyeceklerdir.

Ordumuzun geri çekilmesi halinde büyük arazi parçalarının tahliyesi, ve bunların tedricî derecede hudut boylarından gerilere kaydırı-

lırken kıtalar, başında bulunan liderlerden mahrum olmaması lâzımdır. Bilhassa bunu istirahat ediyorum. Biz Millî Savunma ve Maarif Bakanı olarak kendi aramızda bu durum için, palyatif de olsa, bir çare arıyacağız, yeterki bizi başbaşa bırakın ve bizi bir kanunla dondurmayın.

BAŞKAN — Bir sual var.

CEMİL SAİT BARLAS — Efendim, benim bildiğim Millî Birlik Komitesi Hükümeti, mevcut Anayasa mucibince direktif vermek izahat vermek suretiyle bu hususu Millî Eğitim politikası olarak kabul etmiştir. İhtilâlin akabinde hiç şüphe yokki, bütün memleket daha çok tehlikeye mâruzdu. Bu kanun bugünden çıkarsa yedek subayların durumu bahis konusu iken «Allah göstermesin» yeni bir silâh patlaması hususu nazarı itibara alındı mı ki bunun çıkarılması tarafına gidiliyor? İki bakanlık arasında anlaşma mevcut olmadığına göre Meclis toplanıncaya kadar yeni silâh altına alınanların durumu ne olacaktır?

BAŞKAN — Millî Savunma Bakanı.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI VEKİLİ FAHİRİ ÖZDİLEK — Efendim, mevzuubahsolan durum yedek subaylar için değildir. 97 sayılı Kanuna göre yedek subaylığı kalkmış silâh altına alınacak çocuklarımız içindir. Arkadaşlar, sanat mektebi ve bundan gayrısı lise tahsili seviyesinde tahsil görmüş çocuklar maarif ordusunda öğretmenlik yapmayı elbette isterler. Biz bin kişiyi saflarımızda bulunduruyoruz, diğerlerini de saflarımızda lider olarak yetiştirmek mecburiyetindeyiz. Arkadaşlarımızın istekleri, bize gelsinler hoca olarak çalışsınlar şeklindedir. Bu ordu safalarında gedikler açar. Bundan evvel ortaokul tahsili yapmış çocuklarımıza yeniden logaritma dersi veriyorduk. Şimdi bize birkaç gün kurs-tan sonra hizmet görebilecek bilgi ve niteliğe sahip elemanlar lâzımdır. Biz Maarif ordusuna eleman vermiyelim demiyoruz. Bizim de ihtiyacımız var. Bunu karşılamak mecburiyetindeyiz. Müsaade buyurun, biz Maarif Vekili ile görüşelim bir anlaşmaya varalım. Böyle bir kanunla bizim elimizi kolumuzu bağlamayın.

Yine haklı olarak arkadaşlarımızın ilk mektep tahsilinin ehemmiyeti üzerine eğilmemizin lüzumu hususundaki fikirlerine en az sizler kadar bende kendimi kaptırmış vaziyetteyim. Fa-

kat bizi iki vekil olarak imkânlarımızla başbaşa bırakın, âtiye muzaf bir husus hakkında bizleri bağlamayın.

BAŞKAN — Coşkun Kırca.

COŞKUN KIRCA — Efendim, zannedirim, Sayın Millî Savunma Bakanının endişeleri komisyonun değiştirgesi ile karşılanıyor. Zira burada : (Altı aylık askerlik eğitimini başarıyla tamamlayanlar arasından da istekli olanlar, Millî Savunma ve Millî Eğitim bakanları arasında yapılacak anlaşmaya göre, sayıları her yıl tedricen azalmak suretiyle.....) deniyor.

Sayın Sami Küçük ve Reşat Tardu'nun tekliflerinde bu husus mevcud olmadığı için Sayın Millî Savunma Bakanının belirttiği gibi, hakikaten haklı bir endişe doğmaktadır. Fakat komisyon değiştirisinde bu durum ortadan kalktığı için böyle bir endişenin varidolmaması lâzımdır.

BAŞKAN — Millî Savunma Bakanı.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ VEKİLİ FAHİRİ ÖZDİLEK — Muhterem arkadaşımızın altı ay eğitim gördükten sonraki sözü bizi takyid eder. Biz aramızda anlaşacağız, belki 14 ay bittikten sonra bir karara varmak imkânına sahibolacağız. Ordu camiasında yeniden ittihaz edeceğimiz birtakım tedbirlerle biz bir karara varacağız. Erkânı Harbiye ve Kuvvetler kumandanlarıyla yaptığım toplantıda onların taraftar olmadıkları anlaşılmıştır. Ben bir taraftan bu arkadaşlarımızın sevku idaresinde vazifeli bulunan bu arkadaşların vaziyetini müşkül duruma sokmamak istiyorum. İlk mektep tahsilini mecburi kılan tasarruf üzerinde durmak karar ve fikrindeyiz. Onun için istirham ediyorum, bizi kanunla dondurulmuş vaziyete sokmayın. İlerde azaltılacaktır diye bundan sonra vazifeye gelecekleri de bu mesele üzerinde düşünmeye sevk etmekle, onları da bu işle meşgul etmek lâzım. Biraz evvel ifade ettim, askerliğini bitirmiş lise mezunu birçok gençlerimiz var; avare dolaşıyorlar; gelip benden iş istiyorlar. Bunları ufak bir kursa tâbi tutup öğretmen yapsak olmaz mı? Emekli arkadaşlarımız var, bunlar da benden iş istiyorlar. Bunlardan da öğretmen olarak faydalanılmaz mı?

Tekrar ifade ediyorum muhterem arkadaşlarımız; bizi bir kanunla dondurup bağlamayın. Millî Müdafaa Encümeninin teklif tarzına ittiba etmenizi rica edip huzurunuzdan ayrılıyorum.

BAŞKAN — Emin Soysal.

EMİN SOYSAL — Bendeniz vazgeçtim efendim.

BAŞKAN — İlhan Özdil.

KOMİSYON ADINA İLHAN ÖZDİL —

Sayın arkadaşlar, sözlerime başlamadan evvel müsaadenizle bir noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum. Komisyon raporunda da belirtildiği gibi, bugün Türkiye önemli bir hâdise karşısında bulunmaktadır. Bu önemli hâdiseyi bir iki istatistikle ifade edeceğim.

İki yıl arasındaki karşılaştırmaya bakarsanız demokratik gelişme bakımından Türkiye en önde gelen memleketlerden birisidir. Türkiye'de nüfus artışı % 3 civarındadır. Bu artışa paralel olarak imkânlarımızı gerçekleştirememeye yüzünden hâsıl olan durum şudur : 1950 yılında okuma - yazma bilmeyen erkekler %48,4 iken 1955 yılında bu nisbet % 44,6 ya düşmüştür. Bu hâdise dünyanın hiçbir yerinde, hattâ Afrika'nın göbeğinde bile mevcut değildir. Müsaade ederseniz komisyonumuzun düşüncelerinin ne merkezde olduğunu rapordan okuyacağım, belki meseleyi aydınlatır :

(Halen okul çağında olup da okulsuz veya okul dışında bulunan çocuk sayısı 1,5 milyondur. Şu anda yeni ilköğretim öğretmeni ihtiyacı 30 000 dir. On yıl içinde bu ihtiyaç 92 000 e varacaktır. Bugünkü tempo ile 10 yılda 40 bin öğretmen yetiştirilebilecek ilh.)

Bu rakamlar, normal bir plânlamanın icabı olarak bu hususta âcil ve pratik tedbirler almamız lâzımgeldiğini göstermektedir. 97 sayılı Kanun böyle bir tedbir koymuştur. Şimdi bu kanunla sağlanan imkânları geçici bir süre için devam ettirmek lâzımdır.

Bu teklif vesilesiyle başka bir hususa da işaret etmek istiyorum :

(İlköğretim probleminin bir an önce kesin bir çözüme bağlanması orduyu da uzun vâdeli olarak, temel eğitim külfetinden kurtaracağı göz önünde tutulacak olursa, ilişik kanun teklifi (yardımcı bir tedbir olarak) sadece Millî Eğitim Bakanlığı hizmetlerinin kolaylaştırılması için değil, aslında Millî Savunmanın da en az hayati dâvası olan kalifiye insan gücünün yetiştirilmesine mâtuf bir kanun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Demek ki bu ordunun eğitim külfeti ve sivil hayatımızdaki ilköğretim probleminin halledil-

memiş olması karşısında ihtiyaçtaki artış nisbeti de devam ettiği müddetçe ordunun temel eğitim merkezleri bu dâvada büyük hizmetler görmekte devam edecektir. Ayrıca ordu için artan bu külfetin önlenmesi gelecek Millî Eğitim bakanlarına düşen bir vazife olacaktır. Diğer taraftan bâzı tecrübelerden ve dış kaynaklardan da faydalanmak suretiyle maksat sadece ordunun temel eğitim merkezlerine düşen vazifeyi karşılamak olmayıp, ordunun teknik elemana ihtiyacını da karşılamak suretiyle tatbik mevkiine konulacaktır. Ordunun istediği seviyede teknik eleman ihtiyacını gereği gibi karşılamak için orduya alınacak gençlerin en az bir yıl önce ordunun temel eğitim hizmetlerinde kullanılmak, aynı zamanda teknik eğitim hizmetlerini de gördürmek suretiyle orduyu asıl vazifesi olan millî savunma hizmetlerine ve modern harb sanatları işine hazırlamak imkânını sağlayacaktır. Bizim teklifimiz, Sayın Millî Savunma Bakanının buyurdıkları gibi, bağlayıcı değil uzlaştırıcı bir teklif idi. Komisyonla görüştük, altı ay üzerinde ısrar ediyor değiliz, (askerlik eğitimi için gerekli süre) kaydı olmak üzere değiştirilebilir, böylece kısa bir rakam da konmamış olur.

Sayın Coşkun Kırca arkadaşımızın sordukları husus kanunun ikinci paragrafında yazılıdır. Her iki bakanlığı bağlamayan fakat anlaşmalara imkân veren bir tâbir konmuştur ki bu bakımdan Millî Eğitim Komisyonunun sunduğu uzlaştırıcı teklif, millî eğitim hizmetlerinden ziyade, netice itibariyle, ordunun ileride temel eğitim yapması külfetinden kurtarılmasına mâtuftur.

BAŞKAN — Coşkun Kırca.

COŞKUN KIRCA — Vazgeçtim.

BAŞKAN — Alev Coşkun.

ALEV COŞKUN — Muhterem arkadaşlar; 27 Mayıs 1960 da işbaşına gelen Millî Birlik Komitesi, memleketin her şeyden önce halledilmesi gereken en önemli dâvasının millî eğitim ve bhusus ilköğretim dâvası olduğunu düşünerek bu konuda bir tedbir aldı. Bu Millî Birlik Komitesinin 10 senelik kültür düşmanı bir iktidardan sonra kültüre verdiği ehemmiyeti gösteren çok güzel bir örnektir. 97 sayılı Kanunla Millî Birlik Komitesi lise mezunu gençleri ilköğretimde vazifelendirirken yeni bir şey daha yapıyordu, o da 27 Ma-

yıstaki zihniyet değişikliği ile inkılâbı 40 bin köye yaymak düşüncesi idi. 20 binden fazla lise mezunu gence, 40 bin köyde yalnız köylü çocuklarına ilköğretim dâvasının gerçekleştirilmesi hususunda değil, aynı zamanda oraya 27 Mayısla beraber gelen yeni ruhu ve Kemalizmin meşalesini orada yakmak vazifesi de yükletilmiştir. Bu vezifenin daha bir müddet devam etmesi lâzımdır.

Arkadaşlar, en son nüfus sayımı rakamlarına göre sıfırla onbeş yaş arasındaki grup 12 milyonu aşmaktadır. Bu bütün nüfusumuzun % 44 ünü karşılamaktadır. % 44 ün büyük bir kısmı ilk tahsil yapmaktadır. Demokrasinin ana kaidelerinden birisi eğitimi temel unsur olarak almış olmasıdır. Maksat temel eğitim görmüş bir kütlenin bulunmasını sağlamak olduğuna göre, her şeyden önce bu memlekette demokrasinin yerleşmesini istiyorsak, nüfusun % 44 nü bulan sıfırla 18 yaş arasındaki grubun hiç olmazsa ilköğretime geçmesini sağlayacak bir tedbirin sağlanmasını kararlaştırmamız gerekir. Bu gençler, muayyen yaş grupuna gelenleri köylerde ve askerî eğitimi yapacak yaştakileri de askere gittiği zaman daha uyanık bir halde tutacak şekilde yetiştireceklerdir. Bu temel eğitimi görmüş gençler askere gidecekler ve askere gidecek olan yüzbinlerce gencin, orduda daha iyi şartlarla yetişmesi sağlanacaktır ki, bu da Millî Savunma için büyük bir kazanç olacaktır. Bizim bu tedbir ilâhî hâle devam etmiyecek, 10 sene gibi kısa bir müddet içinde Millî Eğitim programı halledilmiş olacak, hem de Millî Savunmanın askerî görevinde bulunacak gençlerin daha iyi şartlarla yetişmesi sağlanacaktır. Bu arada bir taraftan da öğretmen yetiştirme imkânları geliştirileceği için her sene Millî Müdafaadan alınacak miktar azalacak ve fazlalık Millî Müdafaaya kalacaktır.

Birçok hatiplerin belirttiği hususların yanında bu memleketin en önemli derdi olan cehaletin bir dereceye kadar halledilmesinin yolu da budur. 97 sayılı Kanunun 10 sene müddetle devam etmesinin Yüksek Meclisçe kabul edilmesini bir genç olarak arz ediyorum ve bu yolda karar alacağımıza inanyorum.

BAŞKAN — Başbakan Yardımcısı.

DEVLET BAKANI, BAŞBAKAN YARDIMCISI VE MİLLÎ SAVUNMA BAKANI VEKİLİ

FAHRİ ÖZDİLEK — Muhterem arkadaşlar, gayet kısa mâruzatta bulunacağım.

On senede olacak bir iş için şimdiden bir kayıt konmasının mânası yoktur.

İkincisi; Amerikan askerî kurulu ile yaptığımız anlaşma, ve yapılacak yardım bu çocukların bizde kalmalarına bağlıdır. En son söz olarak bu hususu arz etmek isterim.

BAŞKAN — Cahit Zamangil.

CAHİT ZAMANGİL — Muhterem arkadaşlar, iki bakan ve komisyon tamamen birbirlerine zıt durumda bulunur ve hükümet içinde, söylendiğine göre Millî Eğitim Bakanı, aşikâr olarak Millî Savunma Bakanından ayrı mütalâalarda bulunursa, böyle bir durum karşısında oy verme güvenimiz bir işkence haline gelir. Şimdi vicdanlarımızda tereddüt hâkimdir. Ben de gönül ferahlığı ile oy verme imkân arıyorum. Ve buna yardım etmek mümkünse elimden gelen şeyi yapayım diye kürsüye çıkmış bulunuyorum.

Efendim, kanaatimce iki fikir çarpışmaktadır: Memleketin savunması ne kadar aziz ise cehalete karşı Türkiye'nin vasunması fikri de aynı derecede azizdir. Bunları yanyana yürütmek için hangi imkânlardan istifade etmek icabediyorsa ona çare arayalım. Meselenin bir Hükümet meselesi haline geldiğini kabul ettiğimiz takdirde hal yolları açılmış olur. Bence iki Bakanın kendi aralarındaki muhalefeti ilânihaye devam ettirmeleri doğru olmasa gerekir. Millî Eğitim Komisyonu adına beyanatta bulunan sayın Tardu'nun ifade ettiği veçhile millî kalkınma plânının temeli olan bir mevzu, hayat memat meselesi olan bir diğer fikirle karşılaşırsa, mesele Hükümetin ele alacağı bir mesele olur. Eğer muhterem Millî Eğitim Komisyonu, şu vaziyette, çok beğendiğimiz ve gönül bağladığımız bu teklifin bir retle karşılaşmasını istemiyorsa, teklifi geri alıp, bakanlarla değil, Hükümetle bu işi görüşsün. Millî Savunma Bakanı biz Hükümet içinde bu meseleyi Millî Eğitim Bakanı ile halledebiliriz, dediler. Çatışan fikirler orada hal yoluna girebilir. Bütün arzumuz, hakikaten beğendiğimiz 97 sayılı Kanunun akamete uğramaması ve aynı zamanda millî savunmanın zaafa uğratılmamasıdır. Sayın Reşat Tardu'yu dikkatle, zevkle dinledim. Hemen çökmek üzere bulunan bir sistemin tehlikesini ortaya koyarak müdafaada

bulundular. Fakat bu müdafaaya daha ziyade muvakkat bir solüsyon getiren bir teklife çok uymaktadır. 10 senelik bir sistem için, 1,5 ay daha beklemekle her harhalde bir şey kaybedilmez. Bu memleket Meclissiz kalacak değildir. 1,5 ay sonra yeni bir Meclis gelecektir, siyasi iktidar bakımından, ömrünün sonuna gelmiş olan bu Meclisten daha kudretli olacaktır.

Meseleyi ortaya koyalım: Bu kanun bugün çıkmazsa 1,5 ay içerisinde bir tehlike vârid midir, değil midir? Denildiğine göre 1961 - 1962 ders yılı için bir teklife yoktur. Bununla beraber, eğer 1961 - 1962 yılı için bir tehlike mevcutsa, sayın Tardu'nun beyanına göre sadece bu boşluğu dolduralım. Gelecek 1962 Kasım ayına kadar halledilmesi icabeden bir mesele bahis konusu ise, bir taraftan millî savunma ve diğer taraftan da cehalete karşı açılacak savaş için 10 - 11 aylık bir müddete sahibolacağız ki, bu takdirde, kanaatimce, alınacak tedbiri yeni Meclise bırakmak uygun olur. Sizden ricamız, komisyonun doğrudan doğruya, Bakanlarla değil, Hükümetle temas ederek bizi iki ateş arasında bırakan bu iki fikri uzlaştırmasıdır. Hükümetle mutabık olarak Meclise yeni bir formül getirmeleri muvafık olur kanaatindeyim.

BAŞKAN — Alp Kuran.

ALP KURAN — Efendim bendeniz de sayın Zamangil arkadaşım gibi, Sayın Millî Savunma Bakanını dinledikten sonra oy vermek hususunda hakikaten derin bir ıstırap içinde kaldım. Millî savunma dâvası da memleketimizin millî eğitim dâvası kadar mühim bir dâvasıdır. Millî eğitim dâvasını halledeceğiz diye orduyu işler halden çıkarmak doğru olmayacaktır. Bu bakımdan bu tasarrufların bir kere daha gözden geçirilmesi için ya komisyona iadesini ya da reddedilmesini teklif ediyorum. Öğretmen ihtiyacını mutlaka ordudan karşılayacak bunun neticesi muvazzaf subaylar da öğretmen olsun gibi bir yola gidebilir ki, bu tarz düşünce ve taleplerin tehlikesi ve isabetsizliği ortadadır. Bu bakımdan ya tasarı geri alınsın ya da reddedilsin.

BAŞKAN — Tümü üzerinde başka söz isteyen var mı?.. Yok. Verilmiş bir yeterlik önergesi var, fakat söz isteyen olmadığı için oylarınıza sunmuyorum. Tasarrufların Komisyona iadesi hak-

kında bir önerge var. Fakat maalesef görüşmelere devam etmek için yeter sayı kalmamıştır. Bu vaziyet karşısında bu önergeyi oylarınıza sunamayacağım.

Oturumu kapatmadan önce Başkanlık Divanının mâruzatı olacaktır.

Yarın saat 10 da toplanacak olan Kurucu Mecliste Yüksek Meclisin tatile girmesi konusunun konuşulacağını evvelce Başkanlık Divanı arz etmişti. Ancak, Millî Birlik Komüttesinin çok önemli konularla meşgul olması sebebiyle 157 sayılı kanunun 24 nci maddesinin tādili hususu

Komitece görüşülememiştir. Bu vaziyet karşısında Kurucu Meclis birleşiminde Yüksek Meclisin tatile girmesi mevzuunun görüşülmesine imkân kalmamıştır. Kurucu Meclisin gündeminde görüşülmesi lâzımgelen maddeler vardır. Bu itibarla Kurucu Meclisin yarın saat 10 da toplanması uygun görülmüştür. Binaenaleyh yarın saat 10 da Kurucu Meclis toplanacak, ondan sonra Temsilciler Meclisi toplanarak gündemindeki maddeleri görüşecektir. Bu suretle bugünkü Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 16,50

Millî Birlik Komitesi Üyesi Sami Küçük ve bir arkadaşı ile Temsilciler Meclisi Üyesi Reşat Tardu ve üç arkadaşının, 1111 sayılı Askerlik mükellefiyeti Kanununun 5 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Millî Savunma komisyonları raporları (2/36)

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

1111 sayılı Askerlik mükellefiyeti Kanununun 5 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifimizle gerekçesini sunuyoruz.

Gereğini müsaadelerimize arz ederiz.

19 Temmuz 1961

Sami Küçük

Mehmet Özgünes

Reşat Tardu

Ahmet Atılgan

İlhan Özdil

Lâtîfi Engin

1111 SAYILI ASKERLİK KANUNUNUN 5 NCI MADDESİNE EK KANUNA AİT GEREKÇE

Geçici madde 1. — 1972 yılına kadar lise ve muadili okulları başarı ile bitirecek son yoklamayı mütaakıp asker edileceklerden bir kısmı, bir ders dönemi süresince bilfiil öğretmenlikte kullanılmak üzere Millî Savunma ve Millî Eğitim Bakanlıkları arasında yapılacak anlaşmaya göre Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilir.

a) 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun geçici 3 ncü maddesi, Millî Eğitim Bakanlığını, en geç on yıl içinde (1970 e kadar) ilköğretim için gerekli öğretmeni yetiştirmekle yükümlü tutmuştur. Ancak, bahis konusu kanun ilköğretim ve eğitim için öğretmen yetiştirilmesini bir mali teminata bağlamamış ve böylece ilkokul öğretmeni yetiştirilmesi, çözümü güç bir problem olarak kalmıştır. Ayrıca, öğretmen okullarının çok süratle gelişmesi ve kısa zamanda öğretmen yetişmesini sağlayamayacağı gibi, bu okulların da gelişmesi oldukça büyük mali imkânlarla bağlı bulunmaktadır. Şurası bilhassa göz önünde bulundurulmalıdır ki... halen mevcut 45 000 öğretmenin 1970 deki ihtiyaç seviyesi olan 126 000 e çıkarılması oldukça büyük bir problemdir.

b) Ayrıca öğretmen okullarının her yıl bitirecek yirmi ve daha yukarı yaştaki erkek öğretmenlerin 1/2 ile 1/3 arasındaki miktar askerlik hizmetine katılacaktır. Bu miktar kız öğretmenler de dâhil olmak üzere toplamın 1/4 ile 1/3 ü arasındadır. Ayrıca 19 yaşında mezun olacak erkek öğrenciler de mütaakıp yıl askerlik hizmetine girince bu miktar daha fazla kabarcaktır.

c) Halen 97 sayılı Kanuna göre öğretmenlik yapmakta olan 10 000 den fazla yedek subay adayının 1962 de ayrılması suretiyle meydana gelecek boşluğun doldurulması ve önümüzdeki 1961 - 1962 ders yılına yetişmek üzere inşa edilecek ilk okullara öğretmen yetiştirilmesi hali bir vakiadır.

d) Halen içinde bulunduğumuz şartların kısmen düzeltilebilmesi suretiyle on yıl sonunda ortalama 20 000 öğretmen noksanı ile karşılaşmak mukaddirdir.

e) Yukardan beri arz edilen sebepler dolayısıyla ilköğretim ve eğitim davasının yürütücüsü olan öğretmenin azlığı, davanın gerçekleşmesini geciktirecektir. Toplumumuzun açık ihtiyacı olan böyle bir kanun çıkarılmaması ayrıca şu belli başlı mahzurları da doğurabilecektir :

— İlköğretim dâvasının gerçekleşmesinde vâkı olacak gecikme Türk toplumunun vicdanında derin bir yara açacaktır.

— Öğretmenlerden halk eğitimi için faydalanma imkânı heba edilmiş olacaktır.

— Millî Eğitim Seferberliğine katılmak istiyecek bir genç kütle bu görevden mahrum bırakılmış olacaktır.

Ulusumuzun çektiği ıstırapın kaynağını teşkil eden eğitimsizlik yine bir ıstırap kaynağı olmakta devam edecektir. Artık eğitim alanında ihmale toplumumuzun tahammülü olmadığına, ulusun eğitim bakımından vâkı davranışı çok canlı bir örnektir. Bilhassa İlköğretim Kanununun ve sağlık konusundaki sosyalizasyonun önümüzdeki yıllarda uygulanması öğretmen ihtiyacı bakımından bir zorlama karşısında kalmacağını, yedek subay öğretmenlerin köylere gönderilmesi en güzel ifade etmiştir. Bunu asla bir tahmin olarak mütalâa etmemek bir postulanın kabulü kadar yerinde bir davranış olur.

Ayrıca öğretmen olarak seçileceklerin bir tetkik sonucuna bağlı olacağı problemi, orduda er olarak hizmet görecek bu gençlere bir yarışma zihniyetini hâkim kılan çalışma ve disiplin anlayışı da getirecek; böylece ordunun da yurt eğitimine yaptığı yardımın mânevi kazancından başka, eğitim yönünden ayrı bir kazancı da olacaktır.

Geçici madde 2. — Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilecekler öğretmenlik hizmetinden önce bir yıl askerlik eğitimine ve bu eğitim sırasında da mesleki öğretmen olmyanlar öğretmenliğe hazırlık eğitimine tâbi tutulur. Gerek askerlik ve gerekse öğretmenliğe hazırlık eğitiminde başarı gösterenler ile asıl mesleki öğretmen olup da öğretmenliğe engel hali olmyanlardan askerlik eğitiminde başarı gösterenler arasından öğretmen olarak Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilecekler seçilir. Bu öğretmenler kalan askerlik mükellefiyetleri süresi boyunca Millî Eğitim Bakanlığınca gösterilecek yerde öğretmenlik yapmaya mecburdur.

Öğretmenlerin; askerlik eğitimleri tamamlanmış öğretmenlik kursları gereğine göre yapılmış olacak ve bir elemenden sonra daha iyi faydalanılabilecek bir şekilde okullara gitmeleri sağlanmış olacaktır. 1960 yılında ilk olarak bu göreve gönderilenlerin durumlarından alınan tecrübelerle göre birçok sıkıntı doğuran problemlere yer verilmemiş olacak. muhtemelen bunlardan öğretmenlikte kalmak isteyenlerin miktarı artacaktır.

Diğer maddelere gelince : Ne Millî Eğitim Bakanlığınca ve ne de Millî Savunma Bakanlığınca ay- rı bir malî külfet yüklenmiyecektir. Çünkü Millî Eğitim Bakanlığı noksan kalacak öğretmen ihtiyacını alacak ve plâni gerçekleştirecektir. Millî Savunma Bakanlığı ise normal askerlik hizmeti için bu personeli silâh altına alacak ve belirli bir süre sonunda Millî Eğitim Bakanlığınca devredilecektir. Malî külfet yerine belki Millî Savunma Bakanlığı için bir ekonomi düşünülebilecektir.

Bakanlık emrine verilen bu personelin Millî Eğitim Bakanlığınca gösterilecek yerde kullanılması sağlanmış olacaktır.

Millî Eğitim Komisyonu raporu

T. C.

Temsilciler Meclisi

Millî Eğitim Komisyonu

Esas No : 2/36

Karar No : 20

1.8.1961

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuza havale olunan «Millî Birlik Komitesi Üyesi Sami Küçük ve bir arkadaşı ile Temsilciler Meclisi Üyesi Reşat Tardu ve üç arkadaşının, 1111 sayılı Askerlik mükellefiyeti Kanununun 5 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifi» Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere olundu.

Milletçe, çağdaş medeniyet seviyesine çıkmak, hak ve hürriyetlerimizin teminatı olan demokrasiyi kurmak, yerleştirmek ve geliştirmek için, tarih boyunca yaptığımız mücadelelerin ve edindiğimiz tecrübelerin ışığında hazırlanmış bulunan ve halkoyu ile kabul edilen Cumhuriyetimizin yeni Anayasası, «Halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama» işini Devletin başta gelen ödevlerinden saymıştır. (Madde 50) Çünkü muasır medeniyet seviyesine erişmek ancak bilgi ile mümkün olabileceği gibi, anayasalar da uygulanma güçlerini yurttaşların bilgi ve bilincinden alırlar.

Böyle bir Devlet anlayışına göre hazırlanmış bulunan ve kadın, erkek bütün vatandaşların, millî gayelere uygun olarak, bedenî, zihni ve ahlâkî gelişmelerini ve yetişmelerini hedef tutan 222 sayılı İlköğretim ve eğitim Kanunu geçici 3 ncu maddesiyle bu kanundaki gayelerin gerçekleşmesinde en önemli faktör olan öğretmen kadrosunun en geç 10 yıl içinde yetiştirilmesi için gerekli plânları hazırlaması ve uygulaması bakımından Millî Eğitim Bakanlığını yükümlü kılmıştır. Böyle bir kadro sağlamak için henüz malî teminata bağlanmadığından bir yandan normal yollarla öğretmen yetiştirirken diğer yandan da çok kritik durumda bulunan ilkökul öğretmeni ihtiyacının geleneksel olmıyan âcil tedbirlerle karşılanması kaçınılmaz bir zarurettir.

Çağdaş medeniyet seviyesine erişmemiz ve demokrasimizi pekiştirmemiz hususunda karşımızda en büyük engel olarak cehalet bulunduğuna ve bu engelin aşılmasında da en önemli kuvvet idealist ve bilgili bir öğretmen kadrosu olduğuna göre, bu noktadan hareket eden 27 Mayıs devrimcileri, 97 sayılı Kanunla bu probleme en pratik yardımcı hal çaresini bulmuşlardır. Lise ve muadili okullardan mezun olan gençlerin askerlik mükellefiyetlerini ilkökul öğretmeni olarak yapmalarını mümkün kılan bu kanun, Devrim hareketinin en etkin ve en yerinde tedbirlerinden biri olmuş ve yüz yıllardır bilgi ışığına hasret olan en ümera yurt köşelerine ümit götürmüştür. Bu kanunla, mesleki ilkökul öğretmenliği olanlar hariç, en az 10 000 lise ve muadili okullardan mezun genç bütün yurttan bu kadar sayıda okul ve sınıf açılmasını ve okul çağındaki yüzbinlerce çocuğun sokaktan kurtularak bilginin ışığına ve sefkatin kucığına kavuşmasını mümkün kılmıştır. Ancak, 97 sayılı Kanun yedek subay öğretmen olmak hakkını sadece 15 . 10 . 1960 tarihinden önce mezun olanlara ve o da bir defaya mahsus olmak üzere verdiğine göre, bu kanun gereğince askere alınıp da ilkökul öğretmeni olarak vazife gören - mesleki öğretmenlik olanlar hariç - en az 10 000 gencin yeri 1962 yılında boşalacaktır.

97 sayılı Kanunla sağlanan «yedek subay öğretmen» denemesi gerek yetkililerden sağlanan belgelere ve gerekse birinin incelemelerine dayanarak değerlendirildiği zaman şu sonuçları verdiği görülmür.

1. Yedek subay öğretmen denemesinden, öğretimde % 99 başarı sağlanmıştır.
2. Bu denemeye köy ve köylü realitesi, köy hizmetlerinin psikolojik ve sosyal yönden taşıdığı güçlükler, bu gerçeklere uzak kalmış büyük bir aydın kütle tarafından ilk elden yaşanmış ve öğrenilmiş ve dile getirilmiştir. Böylece idealist aydın için memleketin bütün problemlerinin temelinde yatan ana problemin çözümünde kendine düşen rolü oynaması imkânı belirmiştir.
3. Bu deneme, bir tedbir olarak, yalnız yurt içinde gözle görülür, elle tutulur bir etki yapmakla

kalmamış, bunun aynı zamanda dünya çapında akisleri olmuştur. Halen dünya eğitim âlemi özellikle geri ve gelişme halinde bulunan memleketler bu denemenin kaydettiği gelişmeleri dikkat ve önemle izlemektedirler.

Durum böyle olduğuna göre, 97 sayılı Kanunun çok kritik olan ilkokul öğretmeni ihtiyacını karşılamak bakımından sağladığı imkânlardan bir anda vazgeçmek eğitim seferberliği ve plânlamasında telâfi edilmesi çok güç boşluklar yaratacaktır. Problemin ne derece kritik olduğunu ilgililerden alınan şu istatistikler daha açık bir şekilde ifade edecektir. Halen okul çağında olup da okulsuz veya okul dışında bulunan çocuk sayısı 1,5 milyondur. Şu anda yeni ilkokul öğretmeni ihtiyacı 30 000 dir. On yıl içinde bu ihtiyaç 92 000 e varacaktır. Bugünkü tempo ile on yılda 40 000 öğretmen yetiştirilebilecek. Bununla ihtiyacın ancak %42 si karşılanabilir. Bu rakamlar da gösteriyor ki, problemin ciddiyeti ve vahameti karşısında, normal bir plânlamanın yanı sıra, âcîl ve pratik tedbirler almamız şarttır ve 97 sayılı Kanun böyle bir tedbiri getirmiştir. Mevcut şartlar altında ve yukarıdaki değerlendirmenin ışığında, şimdi önemli olan husus, bu kanunla sağlanan imkânları, normal bir plânlamaya paralel olarak, geçici bir süre içinde devam ettirmektir. İlişikteki kanun teklifi bu devamlılığı (1962 - 1972 arasındaki on yıllık bir süre için) sağlayacak bir tekliftir.

Yalnız, şu hususu da belirtmek lâzımdır ki, 97 sayılı Kanun bir yandan öğretmen probleminin geçici olarak çözümüne yardım eden bir tedbir getirirken öte yandan uzun vâdeli olarak asıl, elektronik ve atomik silâhlarla değişen harb sanatının gerektirdiği kalifiye insan gücü ihtiyacını karşılamayı hedef tutmuştur. Bu gerçek ihtiyaç tamamen takdir edilmekle beraber, ordunun halen kalifiye insan gücü bakımından karşı karşıya bulunduğu problem memleket çapında asgari bir temel olarak kabul ettiğimiz ilk öğretim dâvasının bir türlü bir çözüme bağlanamamasından doğmaktadır. Bu sebepten ordu içinde temel eğitim merkezleri geliştirilmiş ve harp sanatının öğrenilmesine ayrılacak çok kıymetli bir süre okuma - yazma eğitimine ayrılmak zorunda kalmıştır. İlköğretim probleminin bir an önce kesin bir çözüme bağlanması orduyu da uzun vâdeli olarak, temel eğitim külfetinden kurtaracağı göz önünde tutulacak olursa, ilişik kanun teklifi (yardımcı bir tedbir olarak) sadece Millî Eğitim Bakanlığı hizmetlerinin kolaylaştırılması için değil, aslında Millî Savunmanın da en hayati dâvası olan kalifiye insan gücünün yetiştirilmesine mâruf bir kanun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özet olarak, kalifiye insan gücü problemi memleketin bütün iş, meslek ve çalışma sektörlerinde karşılaştığımız en hayati ve ciddi bir problemdir. Bu problemin çözümünü en azından ilköğretim dâvasının çözümüne bağlıdır. Bu da ancak bu denklemde en önemli faktör olan öğretmen ihtiyacının karşılanmasıyla mümkündür. İlişikte sunulan kanun teklifi, öğretmen yetiştirme bakımından yapılacak normal bir plânlamanın yanı sıra, bu problemin çözümüne yardımcı olacak çok pratik ve ayrıca eğitsel, toplumsal ve psikolojik bakımdan çok önem taşıyan bir teklif olarak telâkki edilmiştir.

Yukarda arz ve izah olunan sebepler karşısında teklifin tümü kabul olunmuş, ancak maddeler üzerinde yapılan müzakerede :

Kanunun başlığı kanun tekniğine ve maksada daha uygun bir hale konularak, kanunun başına bir madde ilâvesiyle metin yeniden kaleme alınmıştır.

Geçici 1 nei madde: Bu madde, 1962-1972 arasındaki 10 yıllık devrede temel askerlik eğitimlerini tamamladıktan sonra, geri kalan hizmetlerini ilkokul öğretmeni olarak yapacak, askerlik mükelleflerini iki kategoride mütalâa etmiştir :

a) 97 sayılı Kanun yürürlüğe girmesinden sonra ilk öğretmen okullarını bitirenler, yani mesleki öğretmen olanlar, Ordunun temel eğitim merkezlerindeki öğretmen ihtiyacı da göz önünde tutularak, bu öğretmenlerden bir kısmının bu merkezlerde kullanılabileceği ve geri kalanının, askerlik eğitiminden sonra Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilmesi derpiş edilmiştir.

b) Yine 97 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra liselerle, memuriyete tâyinde liseye denk sayıda okulları bitirenler yani mesleki öğretmenlik olmayanlar, bu fıkra ile, bu kategoriye

girenlerden istekli olanların, Milli Savunma ve Millî Eğitim Bakanlıkları arasında yapılacak anlaşmaya göre, temel askerîle eğitiminin sonra ilkökul öğretmenleri olarak çalışmaları düşünülmüştür.

Geçici 2 nci madde : Bu madde, mesleki öğretmenlik olmyanlardan, ilkökul öğretmeni olarak çalışmak üzere verileceklerin Millî Eğitim Bakanlığınca bir öğretmenliğe hazırlık eğitimine tâbi tutulacağını ve mesleki öğretmenlik olan mükelleflerle birlikte, kendilerine gösterilecek yerlerde ilkökul öğretmenliği yapmaya mecbur olduklarını belirtmektedir.

Fıkarda arz olunanlar dışında kalan maddeler redaksiyon hataları giderilerek aynen kabul edilmiştir.

Millî Savunma Komisyonuna gönderilmek üzere Başkanlığa arz olunur.

Millî Eğitim Komisyonu

Başkanı
C. Dursunoğlu

Sözcü
R. Tardu

Kâtip
İ. Özdil

M. Aktepe

Söz hakkım mahfuzdur

L. Engin
İmzada bulunamadı

M. R. İnan

H. Kalıstyan

O. Köprülü

E. Soysal
İmzada bulunamadı

M. B. K. ÜYESİ SAMİ KÜÇÜK VE BİR ARKADAŞI İLE TEMSİLCİLER MECLİSİ ÜYESİ REŞAT TARDU VE ÜÇ ARKADAŞININ TEKLİFİ

1111 sayılı Askerlik mükellefiyeti Kanununun 5 nci maddesinin tadiline dair Kanun

GEÇİCİ MADDE 1. — 1972 yılına kadar lise ve muadili okulları başarı ile bitirerek son yoklamayı mütaakıp asker edileceklerden bir kısmı, bir ders dönemi süresince bilfiil öğretmenlikte kullanılmak üzere Millî Savunma ve Millî Eğitim Bakanlıkları arasında yapılacak anlaşmaya göre Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilecekler, öğretmenlik hizmetinden önce bir yıl askerlik eğitimine ve bu eğitim sırasında da mesleki öğretmen olmıyanlar öğretmenliğe hazırlık eğitimine tâbi tutulur. Gerek askerlik ve gerekse öğretmenliğe hazırlık eğitiminde başarı gösterenler ile asıl mesleki öğretmen olup da öğretmenliğe engel hali olmıyanlardan askerlik eğitiminde başarı gösterenler arasından öğretmen olarak Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilecekler seçilir. Bu öğretmenler kalan askerlik mükellefiyetleri süresi boyunca Millî Eğitim Bakanlığınca gösterilecek yerde öğretmenlik yapmaya mecburdur.

GEÇİCİ MADDE 3. — Millî Eğitim Bakanlığı emrine öğretmen olarak verileceklerden, askerlik hizmetine gelmeden önce Millî Eğitim Bakan-

MİLLÎ EĞİTİM KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1111 Sayılı Askerlik Kanununa 5 geçici madde eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 1111 sayılı Askerlik Kanununa aşağıdaki 5 geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. a) 1962 - 1972 arasındaki 10 yıllık devrede 97 sayılı Kanun yürürlüğe girmesinden sonra ilköğretmen okullarını bitirerek son yoklamayı mütaakıp askere alınanlardan, ordu temel eğitim merkezlerinde istihdam edilmek üzere ayrılacak en çok (1 000) öğretmen hariç, geri kalanı, 6 aylık askerlik eğitimini başarıyla tamamladıktan sonra, bilfiil öğretmenlikte kullanılmak üzere, Millî Savunma Bakanlığı tarafından Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilir.

b) 97 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra 1962 - 1972 yılları arasında, liselerle, memuriyete tâyinde liseye denk sayılan okulları bitirerek askere alınıp, 6 aylık askerlik eğitimini başarıyla tamamlayanlar arasından da istekli olanlar, Millî Savunma ve Millî Eğitim Bakanlıkları arasında yapılacak anlaşmaya göre, sayıları her yıl tedricen azaltılmak suretiyle, geri kalan hizmetlerini ilköğretmeni olarak yapmak üzere Millî Savunma Bakanlığı tarafından Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilirler.

GEÇİCİ MADDE 2. — Millî Eğitim Bakanlığı emrine verileceklerden, mesleki öğretmenlik olmıyanlar, 6 aylık askerlik eğitiminden sonra, Millî Eğitim Bakanlığınca öğretmenliğe hazırlık eğitimine tâbi tutulurlar. Bu eğitimde başarı gösterenler ile, mesleki öğretmenlik olup da 6 aylık askerlik hizmetinden sonra Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilenler, askerlik mükellefiyetleri süresi boyunca Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gösterilecek yerde öğretmenlik yapmaya mecburdurlar.

GEÇİCİ MADDE 3. — Millî Eğitim Bakanlığı emrine öğretmen olarak verileceklerden, askerlik hizmetine gelmeden önce Millî Eğitim

lığı hizmetinde öğretmen olarak çalışmış olanlar öğretmenlikteki müktesep maaşlarını, öğretmen olmayanlar ile öğretmenlikten istifa suretiyle ayrılmış olanlar 13 ncü derece maaşı bilfiil öğretmenliğe başladıkları tarihten itibaren alırlar.

GEÇİCİ MADDE 4. — Öğretmenlikte geçen süre askerlik hizmetinden sayılır. Bunlar öğretmen olarak Millî Eğitim Bakanlığı emrinde çalışırken firar ve izin tecavüzü suçlarından dolayı Askerî Ceza Kanunu hükümlerine tâbidirler.

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun 1, 2 ve 3 ncü maddelerinin gerektirdiği masraflar 1962 malî yılı başından itibaren her yıl Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Bakanlığı hizmetinde öğretmen olarak çalışmış olanlar öğretmenlikteki müktesep maaşlarını, öğretmen olmayanlar ilk öğretmenlikten istifa suretiyle ayrılmış veya mesleke yeni girmiş olanlar 13 ncü derece maaşı bilfiil öğretmenliğe başladığı tarihten itibaren alırlar.

GEÇİCİ MADDE 4. — Teklifin geçici 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 5. — Teklifin geçici 5 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Millî Savunma Komisyonu raporu

T. C.

Millî Savunma Komisyonu

29 . 8 . 1961

Temsilciler Meclisi

Esas No : 2/36

Karar No : 25

Yüksek Başkanlığa

Millî Birlik Komitesi Üyesi Sami Küçük ve bir arkadaşı ile Temsilciler Meclisi Üyesi Reşat Tardu ve üç arkadaşının 1111 sayılı Askerlik mükellefiyeti Kanununun beşinci maddesinin tadiline dair kanun teklifi, Millî Eğitim Komisyonu mazbatasını ile birlikte Millî Savunma, Maliye ve Millî Eğitim Bakanlıkları temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzca tetkik ve müzakere edildi.

97 sayılı Kanun hükümlerine göre alınan tedbirlerle Millî Eğitim Bakanlığının öğretmen ihtiyacının 1962 ders yılı sonuna kadar karşılanmış bulunması ve ordunun asrımızın icaplarına göre gelişen silâh ve diğer teknik araç ve gereçlerden dolayı bilgili ve kaliteli elemalara olan ihtiyacını artırmış ve bu ihtiyacı da ancak er olarak orduya alınan tahsilli gençlerle karşılanması zarureti göz önüne alınarak işbu kanun teklifinin ordunun aleyhine bir netice yaratmasını önlemek maksadıyla ittifakla reddine karar verilmiştir.

Temsilciler Meclisi Genel Kurulunun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millî Savunma Komisyonu

Sözcü

Kâtip

Başkanı-Y.

E. Boransu

R. Gökçen

A. Akar

Başkanvekili

C. Yıldırım

H. Ataman

S. Erdem

H. Önalp

M. Şengün

A. Okyay

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that this is crucial for ensuring the integrity of the financial statements and for providing a clear audit trail. The text also mentions that proper record-keeping is essential for identifying trends and anomalies in the data.

2. The second part of the document focuses on the role of internal controls in preventing fraud and errors. It highlights that a robust system of internal controls is necessary to ensure that all transactions are properly authorized and recorded. The text also notes that regular reviews and updates of these controls are important to keep them effective.

3. The third part of the document discusses the importance of segregation of duties. It explains that this practice helps to reduce the risk of fraud by ensuring that no single individual has control over all aspects of a transaction. The text also mentions that this is a key principle of sound financial management.

4. The fourth part of the document addresses the need for transparency and communication. It states that clear communication is essential for ensuring that all stakeholders are aware of the company's financial position and the actions being taken to address any issues. The text also notes that transparency is a key factor in building trust with investors and other interested parties.

5. The fifth part of the document discusses the importance of staying up-to-date on changes in accounting standards and regulations. It emphasizes that this is crucial for ensuring that the company's financial statements are prepared in accordance with the latest requirements. The text also mentions that regular training and education for staff are important to keep them informed of these changes.

6. The sixth part of the document focuses on the role of technology in financial reporting. It highlights that the use of modern software and tools can significantly improve the accuracy and efficiency of the reporting process. The text also notes that this can help to reduce the risk of errors and to provide more timely information to management and investors.

7. The seventh part of the document discusses the importance of having a clear and consistent policy for handling financial data. It explains that this helps to ensure that all transactions are recorded and reported in a uniform manner. The text also mentions that this is essential for providing reliable and comparable financial information.

8. The eighth part of the document addresses the need for a strong ethical culture. It states that this is essential for ensuring that all transactions are conducted in a fair and honest manner. The text also notes that a strong ethical culture can help to build trust and to attract and retain top talent.

9. The ninth part of the document discusses the importance of having a clear and consistent policy for handling financial data. It explains that this helps to ensure that all transactions are recorded and reported in a uniform manner. The text also mentions that this is essential for providing reliable and comparable financial information.

10. The tenth part of the document focuses on the role of the board of directors in overseeing the company's financial reporting. It highlights that the board has a key role in ensuring that the financial statements are accurate and that the company is in compliance with all applicable laws and regulations. The text also notes that the board should have a clear understanding of the company's financial position and the actions being taken to address any issues.

Millî Birlik Komitesi Üyesi Sami Küçük ve 4 arkadaşı ve Temsilciler Meclisi Üyesi Cemal Yıldırım ve 6 arkadaşının, 1961 yılında yapılacak seçimlerin başlangıcından yeni hükümetin kurulup işe başlamasından iki ay sonrasına kadar geçecek zaman içinde işlenecek bâzı suçların 3005 sayılı kanun hükümlerine tâbi tutulması hakkında kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/58)

GEREKÇE

İhtilâl ve İnkılâp İdaresinden normal rejime geçişi sağlayacak olan seçimler sırasında ve seçimleri takibedecek kısa devrede, memleketin en hareketli anları yaşayacağı tabiidir.

Böyle bir zamanda memleket birliğini bozacak ve Devlet kuvvetlerinin müessiriyetini bertaraf etmeye çalışacak bütün muzır cereyanların mevcut ceza hükümleri ile süratle önlenmesinde büyük memleket menfaatleri bulunduğu şüphesizdir. Bu sebeplerle kısa bir süre içinde Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının birinci babının 1 nci, 2 nci ve 4 ncü fasıllarında yazılı suçlarla, 2 nci kitabın 5 nci babının 1 nci ve 2 nci fıkralarında yazılı suçların kovuşturma, soruşturma ve muhakemesinde 3005 sayılı Kanun hükümlerinin tatbiki uygun olacaktır.

Zaman ve mekân kaydı aranmaksızın 3005 sayılı Kanun hükümlerinin tatbiki, sistem olarak kanunlarımızda esasen mevcut bulunduğundan, bu teklif ile yeni bir takip sistemi de getirilmemiştir.

Arz edilen sebeplerle yukarıda sayılan suçların nerede ve ne zaman işlenirse işlensin 3005 sayılı Kanun hükümlerine tâbi tutulmasını arz ve teklif ederiz.

1 . 9 . 1961

M. B. K. Üyesi
R. Aksoyoğlu

M. B. K. Üyesi
S. Küçük

M. B. K. Üyesi
M. Yurdakuler

M. B. K. Üyesi
E. Acuner

M. B. K. Üyesi
F. Kuytak

T. Meclisi Üyesi
C. Yıldırım

T. Meclisi Üyesi
F. Güley

T. Meclisi Üyesi
V. Gerger

T. Meclisi Üyesi
N. Kınık

T. Meclisi Üyesi
A. Okyay

T. Meclisi Üyesi
E. Boransü

T. Meclisi Üyesi
Â. Artus

Seçim Kanunu Komisyonu raporu

T. C

Temsilciler Meclisi

1 . 9 . 1961

Seçim Kanunu Komisyonu

Esas No : 2/58

Karar No : 27

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

T. C. Millî Birlik Komitesi Üyesi Sami Küçük ve dört arkadaşıyla Temsilciler Meclisi Üyesi Cemal Yıldırım ve altı arkadaşı, 1961 yılında yapılacak seçimlerin başlangıcından yeni Hükümetin kurulup işe başlamasından iki ay sonrasına kadar geçecek zaman içinde işlenecek bazı suçların 3005 sayılı Kanun hükümlerine tâbi tutulması hakkında hazırladıkları ve Yüksek Başkanlığımıza Komisyonumuza havale buyrulan teklif incelenmiştir :

1. 1961 yılında yapılacak seçimlerle normal rejime intikal ve gelecek iktidarın kuracağı Hükümetin işe başlaması devresinde Devletin arsulusal şahsiyetine ve Devlet kuvvetleri aleyhine müteveccih muzır cereyanların ve bunları sevk ve idare edenlerin bir kısım suçları işlemeleri halinde, bunların takibine mütaallik olan bu kanun teklifi, yeni bir suç ihdas etmediği gibi, cezalar üzerinde bir değişiklikliği de derpiş etmemektedir.

Bu kanun teklifinin göz önünde tuttuğu suçlar, Devletin arsulusal şahsiyetine karşı ve Devlet kuvvetleri aleyhine işlenen suçlarla suç işlemeye teşvik ve cürüm ikai için cemiyet teşkilinden ibarettir.

Bu kanun teklifinin tâyin ettiği mahdut zaman içinde, bu suçların nerede ve ne zaman işlenirse işlensin, 3005 sayılı Kanun hükümleri dairesinde kovuşturma, soruşturma ve muhakemelerinin yapılmasında seçimlerin güvenlik içinde cereyanı ve millî birlik ve beraberliğin korunması ve intikal devresinin selâmetle geçirilmesi bakımlarından komisyonumuzca da fayda ve zaruret görülmüştür.

2. Kanun teklifi esasen muayyen bir zamana taallük etmesi itibariyle başlığındaki geçici tâbirinin kaldırılması uygun görülmüştür.

3. 2 nci maddedeki (neşri) kelimesi yerine (yayımlı) kelimesi konulmak suretiyle değiştirilmiştir.

Temsilciler Meclisi Genel Kuruluna arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Seçim Kanunu Komisyonu Başkanı <i>Şefik İnan</i>	Seçim Kanunu Komisyonu Başkanvekili <i>Hıfzı Oğuz Bekata</i>	Sözcü <i>Sahir Kurutluoğlu</i>	Sözcü <i>Atıf Ödül</i>
Üye <i>Atalay Akan</i>	Üye <i>Nazif Çağatay</i>	Üye <i>Yavuz Feyzioğlu</i>	Üye <i>Bahri Çolakoğlu</i>
Üye <i>Ahmet Köseoğlu</i>	Üye <i>Vecihi Tönük</i>	Üye <i>Nüvit Yetkin</i>	

M. B. K. ÜYESİ SAMİ KÜÇÜK VE 4 ARKADAŞI VE TEMSİLCİLER MECLİSİ ÜYESİ CEMAL YILDIRIM VE 6 ARKADAŞININ

1961 yılında yapılacak seçimlerin başlangıcından yeni Hükümetin kurulup işe başlamasından iki ay sonrasına kadar geçecek zaman içinde işlenecek bâzı suçların 3005 sayılı Kanun hükümlerine tâbi tutulması hakkında Kanun

MADDE 1. — 1961 yılında yapılacak Cumhuriyet Senatosu üyeleri ile, milletvekili seçimlerinin başlangıcından, yeni hükümetin kurulup işe başlamasından iki ay sonrasına kadar geçecek zamana munhasır olmak üzere :

I - Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının birinci, ikinci ve dördüncü fasıllarında yazılı suçlar;

II - Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının beşinci babının birinci faslında yazılı suç işleme tahrik fiilleri ile, ikinci faslında yazılı cürüm ikarı için cemiyet teşkil etmek suçları;

Nerede ve ne zaman işlenirse işlensin faileri hakkında 3005 sayılı Kanun uygulanır.

Mahkemelerce de, Meşhut suçların muhakeme usulü hakkındaki Kanunun usul hükümleri tatbik elilir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

SEÇİM KANUNU KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1961 yılında yapılacak seçimlerin başlangıcından yeni Hükümetin kurulup işe başlamasından iki ay sonrasına kadar geçecek zaman içinde işlenecek bâzı suçların 3005 sayılı Kanun hükümlerine tâbi tutulması hakkında Kanun

MADDE 1. — Teklifin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

